DEN *danske* STJERNE

Maj 1984 Årgang 133 Nummer 5

DEN *danske* STJERNE

Maj 1984
Årgang 133
Nummer 5

Organ
for Jesu Christi Kirke af
Sidste Dages Hellige

INDHOLD

BØRNESTJERNEN

På omslaget: *Gør dette til ihukommelse af mig,* af Harry Anderson, Pacific Press Publishing Association, benyttet med tilladelse.

Den danske Stjernes redaktion:
Jørgen Ljungstrøm
Translation Division
Vodroffsvej 7
DK-1900 København V.

Redaktør af Den danske Stjernes lokalsider:
Tom Ahlmann Jensen
Rymarksvej 152, 1. th
DK-2100 København Ø

Abonnement:

12 numre Dkr. 54,— (inkl. moms og porto)
Betaling over giro 3120988 til Nordisk Distributions Center, Smedevangen 9, DK-3540 Lynge.
United States and Canada: $ 10.00 (surface mail).

Printed in the Federal Republic of Germany

PB MA 045A DA

HVAD SKAL JEG DA GØRE MED JESUS, DER KALDES KRISTUS?

Præsident Gordon B. Hinckley
Anden rådgiver i Det øverste Præsidentskab

Lad mig her i denne påsketid fremkomme med et par tanker angående ham hvis opstandelse vi mindes — miraklernes mand, vor Herre og Frelser, Jesus Kristus. Selv om han helbredte syge, oprejste døde, fik lamme til at gå og blinde til at se, så findes der intet mirakel der kan sammenlignes med miraklet, Kristus selv.

Vi lever i en verden med pomp og pragt, hvor jetmaskiner og vidtrækkende missiler forherliges. Det var forherligelsen af de samme ting der frembragte elendigheden i Cæsars, Djengis Khan, Napoleons og Hitlers dage. I en sådan verden er det ikke nemt at anerkende —

et lille barn, født i en stald i den lille by Betlehem,

en dreng der blev opdraget af en tømrer i Nazaret,

en borger i en besejret og belejret nation,

en mand som i sit jordiske liv kun bevægede sig i en radius af 240 km; som aldrig fik nogen eksamen, som aldrig talte fra en offentlig talerstol, som ikke ejede hus og hjem, og som rejste til fods uden pung eller taske —

er den egentlige skaber af himlene og jorden og alle ting, som er i dem. Det er heller ikke nemt for ret mange at anerkende —

at han er ophav til evig frelse og at hans navn er det eneste hvorved vi kan frelses,

at han ville kaste lys over og bringe forståelse for det evige og guddommelige som ingen anden nogen sinde har gjort,

at hans lærdomme ville øve indflydelse, ikke alene på utallige millioners

personlige adfærd men også på politiske systemer som ærer og beskytter den enkelte, samt på sociale sandheder som er roden til uddannelse og kultur,

at hans uforlignelige eksempel skulle blive den største kraft til godhed og fred i hele verden.

Jeg stiller det samme spørgsmål som Pontius Pilatus gjorde for 2000 år siden: „Hvad skal jeg da gøre med Jesus, der kaldes Kristus?" (Matt. 27:22). Vi er faktisk hele tiden nødt til at spørge os selv: Hvad skal *vi* da gøre med Jesus, der kaldes Kristus? Hvad skal vi med hans lærdomme og hvordan skal vi uadskilleligt forbinde dem med vores livsførelse? Lad mig give nogle forslag til overvejelse.

Kristus viste eksemplet på at yde

Faderen gav sin søn og Sønnen gav sit liv. Sand kristendom kan ikke bestå uden at yde, og sand gudsdyrkelse eksisterer ikke uden ofre.

Jeg husker en oplevelse jeg havde til en stavskonference i Idaho. En landmand i området havde netop skrevet kontrakt om at få bygget et hårdt tiltrængt ekstra værelse til familiens hus. Tre-fire dage senere gik faderen til ejendomsmægleren og sagde: „Er det muligt at annullere kontrakten? Biskoppen talte i aftes med min søn, John, om at tage på mission. Vi kommer til at udsætte ombygningen af vores hus et stykke tid." Ejendomsmægleren svarede: „Din søn skal nok komme på mission og når han kommer hjem vil han opdage at der er bygget et værelse til jeres hus, sådan som I har brug for det." Det er det man kalder kristen ånd. En familie sendte deres søn ud i verden for at forkynde evangeliet og vennerne kom for at hjælpe familien med deres problemer. Hvad skulle vi ellers med Jesus, der kaldes Kristus?

Den sande kristne ånds inderste kerne er at give af sig selv — af sine midler, af sit hjerte, sit sind og sin styrke for at hjælpe mennesker i nød og for at udsprede hans evige sandheder.

Kristus er Skaberen

Når jeg tænker på Frelseren mindes jeg Johannes' ord: „I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud.

Dette var i begyndelsen hos Gud.

Alt er blevet til ved det, og uden det blev intet til af det, som er.

I det var liv, og livet var menneskenes lys." (Joh. 1:1-4).

Heri finder vi Skaberen af alt hvad der er godt og smukt. Jeg har stået og set på hvordan de majestætiske bjerge hæver sig højt mod den blå himmel, mens jeg har tænkt på Jesus, himlens og jordens Skaber. Jeg har stået på en stillehavsøs sandbred og skuet hvordan solen på en fortryllende måde sænkede sig — en guldbold omgivet af lyserøde, hvide og lilla skyer — og tænkt på Jesus, Ordet hvorved alt er blevet til, og uden det blev intet til af det, som er. Jeg har stået og set på et yndigt barn — uskyldigt med klare øjne, elskeligt og tillidsfuldt, og undret mig over det majestætiske ved skabelsens mirakel. Hvad skal vi ellers med Jesus, der kaldes Kristus?

Denne jord er hans skaberværk. Når vi gør den grim, så fornærmer vi ham. Vore legemer er vor Skabers værk. Når vi misbruger det, så misbruger vi ham.

Evigt liv kommer gennem Kristus

Lige så sikkert som at Kristus kom til verden, levede blandt menneskene, nedlagde sit liv og blev førstegrøden af de hensovede, har alle fået del i udødelighed gennem Kristi forsoning. Døden vil indtræffe, men døden er berøvet sin brod og graven sin sejr. „Jeg er opstandelsen og livet; den, som tror på mig, skal leve, om han end dør.

Og enhver, som lever og tror på mig, skal i al evighed ikke dø." (Joh. 11:25-26).

Jeg husker at jeg stod foran en ung mands kiste. Hans liv havde set lyst ud og han var fyldt med håb og løfter. Han var på sportsholdet i sin skole og en dygtig elev på universitetet. Han var en strålende og venlig ung mand. Han var taget på mission. Han og hans missionærkammerat kom kørende ad motorvejen da en bil fra modsat retning kørte ind i deres bane og stødte ind i dem. Han døde på hospitalet en time senere. Da jeg stod på talerstolen og så ind i hans fars og mors ansigter fik jeg i mit hjerte en overbevisning som jeg kun sjældent har haft før. Mens jeg stod og så over den unge mands kiste vidste jeg helt bestemt at han ikke var død, men at han bare var forflyttet til et andet arbejdsområde indenfor Herrens evige mission.

Hvad skal vi i virkeligheden med Jesus, der kaldes Kristus? Lad os leve med en sikker forvisning om at vi en dag „skal fremstilles for Gud med samme bevidsthed, som vi har nu og med klar erindring om al vor skyld" (Alma 11:43). Lad os leve i dag i bevidstheden om at vi skal leve evigt. Lad os leve med en overbevisning om at alt, hvad vi i dette liv opnår på intelligensens område samt al den skønhed, sandhed og godhed vi tager med i vores livsførelse, vil følge med os i opstandelsen.

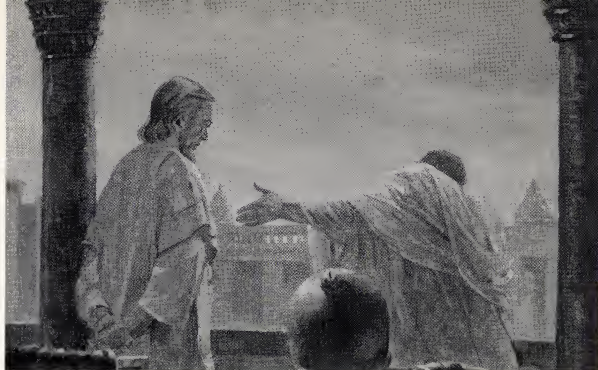
Kristus viste eksemplet på barmhjertighed og kærlighed og frem for alt, tilgivelse

„Se Guds lam, som bærer verdens synd!" (Joh. 1:29). Hvor ville vort liv dog være fattigt hvis vi ikke havde hans lærdommes inspiration og hans uforlignelige eksempel. Lektierne om at vende den anden kind til, gå den anden mil, om den fortabte søns hjemkomst og mange, mange flere uforlignelige lærdomme har gjort deres indflydelse gældende gennem alle tidsaldre og er blevet den drivkraft hvorved godhed og barmhjertighed bliver til under megen af menneskenes umenneskelighed overfor menneskene. Det er brutaliteten der regerer der hvor Kristus bliver afvist. Det er godhed og overbærenhed der regerer der hvor Kristus anerkendes og hans lærdomme efterleves. Hvad skal vi da gøre med Jesus, der kaldes Kristus? „Det er sagt dig, o menneske, hvad der er godt, og hvad Herren kræver af dig: Hvad andet end at øve ret, gerne vise kærlighed og vandre ydmygt med din Gud." (Mika 6:8).

„Derfor siger jeg jer, at I skal tilgive hinanden, thi den, som ikke tilgiver sin broder hans synder, står fordømt for Herren; thi på ham hviler en større synd." (L&P 64:9).

Kristus giver fred

Jeg mindes da jeg var i Europa for en del år siden på et tidspunkt hvor tanks rullede ned ad gaderne i en storby, og studenterne blev mejet ned med maskingeværer. Den decemberdag stod

jeg på en togstation i Bern, i Schweiz. Klokken var 11 om formiddagen, alle kirkeklokkerne i Schweiz begyndte at ringe og da de holdt op standsede alle motorkøretøjer — hver eneste bil på gaden, hver en bus og hvert eneste tog. Den enorme jernbanestation lå fuldstændig stille hen. Jeg kiggede ud gennem fordøren over pladsen. De mænd som arbejdede ved hotellet på den anden side af gaden blev stående på deres stilladser med hatten i hånden. Alle cykler standsede. Enhver mand og kvinde og ethvert barn tog hatten af og stod med sænkede hoveder. Da der var gået 3 min. i bønsom ro, begyndte lastbiler i store konvojer at rulle fra Geneve og Bern og Bazel og Zürich mod den lidende nation mod øst, læssede med forsyninger af mad, tøj og medicin. Schweiz' porte åbnede sig for flygtninge.

Som jeg stod der den december morgen undredes jeg over den mirakuløse kontrast mellem den knugende magt i det ene land som nedskød studenter og den ånd som kristne mennesker i det andet land var i besiddelse af, og som sænkede deres hoveder i ærbødig bøn, hvorpå de tog fat på at hjælpe og frelse.

Hvad skal vi ellers med Jesus, som kaldes Kristus? „Thi jeg var sulten, og I gav mig at spise; jeg var tørstig, og I gav mig at drikke; jeg var fremmed, og I tog jer af mig; jeg var nøgen, og I gav mig klæder; jeg var syg, og I så til mig; jeg var i fængsel, og I besøgte mig." (Matt. 25:35-36).

Jesus Kristus er ikke blot et symbol vi fejrer. Han er Guds Søn, jordens Skaber, Jehova fra Det gamle Testamente, opfyldelsen af moseloven, menneskehedens Forløser, kongernes Konge, fredens Prins. Jeg takker vor evige Fader for at menneskeheden i disse sidste dage er blevet velsignet med kundskab om Kristus, med yderligere sikkerhed og viden. Jeg takker med glæde for at han atter har bekræftet sandheden i sit uforlignelige evangelium i dets fylde og for at han har gengivet præstedømmets magt og kirken, for at berede et folk så de kan være beredt til hans komme i stor magt og herlighed ved tusindårsrigets begyndelse. Jeg glæder mig over at vi sidste dages hellige som et

folk, ved at han eksisterer og er en realitet samt at vi modtager bestemte direktiver fra ham.

„Og nu, efter de mange vidnesbyrd, som er blevet givet om ham, er dette det sidste vidnesbyrd, som vi giver om ham: at han lever!

Thi vi så ham ved Guds højre hånd, og vi hørte røsten, som vidnede, at han er Faderens enbårne, at ved ham, gennem ham og af ham, eksisterer og skabtes verdenerne, og at deres indbyggere er sønner og døtre, født af Gud." (L&P 76:22-24).

Dette er vort vidnesbyrd til hele menneskeheden. Det er vores gave og velsignelse til verden. Han er vores glæde og vores frelse og vi vil finde større mening med vort liv, dersom vi også lader andre få del i disse sandheder.

Hvad skal vi da gøre med Jesus, der kaldes Kristus?

Lære af ham. Undersøge skrifterne, for det er dem der vidner om ham. Fundér over miraklet i hans liv og mission. Forsøge lidt mere flittigt at efterleve hans eksempel og overholde hans lærdomme.

Følger vi ham kan vi vende tilbage til vor Fader og nyde evigt liv. Dette vidner jeg om i selve Jesu Kristi navn. Amen.

Ideer til hjemmelærere

Punkter der kan fremhæves. Hvis du synes kan du fremlægge disse punkter under dine hjemmelærerbesøg:

1. Vi er nødt til hele tiden at spørge os selv: „Hvad skal vi dog gøre med Jesus, der kaldes Kristus? Hvad skal vi med hans lærdomme og hvordan kan vi gøre dem uadskilleligt forbundet med vor levevis?"

2. Kristus har vist eksemplet på at yde. Faderen gav sin Søn og Sønnen gav sit liv. Der findes ingen ægte kristne som ikke giver, og der er ingen sand gudsdyrkelse uden ofre.

3. Kristus er Skaberen. „Alt er blevet til ved ham" — alt hvad der er godt og smukt.

4. Evigt liv kommer gennem Kristus. Kristus blev førstegrøden af opstandelsen. På grund af ham kan alle mennesker leve evigt.

5. Kristus var eksemplet på barmhjertighed, kærlighed, tilgivelse og fred.

6. Vi sidste dages hellige ved som et folk at Kristus eksisterer og er en realitet, og vi modtager indgående og sikre direktiver fra ham til vort gavn.

Diskussionshjælp

1. Fortæl om dine personlige følelser for Frelseren og betydningen af hans liv. Bed familiens medlemmer fortælle om deres følelser.

2. Findes der skriftsteder eller citater i denne artikel som familien kunne læse højt og drøfte?

3. Har du et budskab fra kvorumslederen eller biskoppen til hjemmets overhoved angående Kristus som Skaberen og Forløseren.

GENEALOGI OG TEMPELARBEJDE

DET ENE KAN IKKE LADE SIG GØRE UDEN DET ANDET

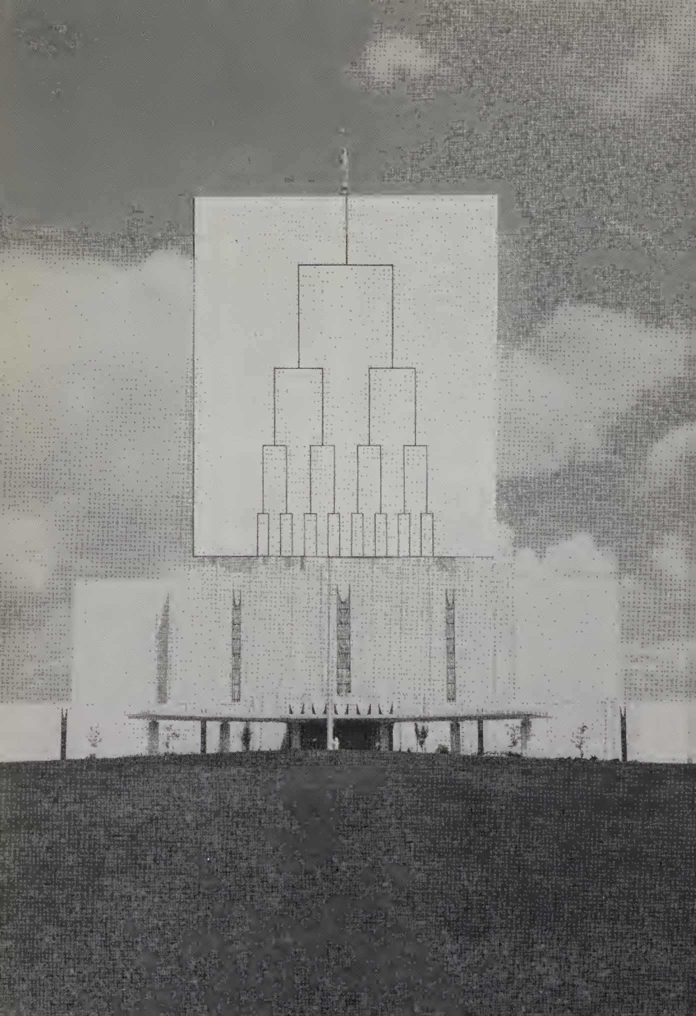
George D. Durrant

I en samtale for nylig med ældste Royden G. Derrick fra De halvfjerds' første Kvorum — han virker for tiden som leder for det genealogiske selskab — spurgte jeg ham: „Hvilken forbindelse mener du der er mellem genealogi og tempelarbejde?"

Han svarede: „Det ene kan ikke lade sig gøre uden det andet."

Genealogi og tempelarbejde — det ene kan ikke lade sig gøre uden det andet. Det er to uadskillelige dele af et guddommeligt påbud som Herren har givet os for at hjælpe med at forløse de døde. Arbejdet med at finde sin familie bør være andet og mere end en hobby for en sidste dages hellig. Set i et evigt perspektiv er det lige så ufornuftigt at betragte *genealogi* uden også at se på det medfølgende *tempelarbejde* - eller at tænke på tempelarbejde og udelukke den nært forbundne genealogi — som det er at forsøge at spille fodbold med en halv bold.

Nogle mennesker mener at tempelarbejdet i sig selv er det vigtigste arbejde, det mest hellige — det øverste af den halve bold kunne vi sige. Men en bold der triller er hverken top eller bund. Jeg har hørt nogle kirkemedlemmer sige: „Jeg elsker at gå i templet og udføre de hellige ordinanser, men jeg interesserer mig slet ikke for genealogi." Andre siger: „Hvis jeg kunne, ville

jeg bruge al min tid på at gøre genealogisk arbejde. Det er så spændende at jeg kunne opholde mig på det genealogiske bibliotek fra dørene bliver åbnet til de bliver lukket om aftenen." Hvis vi alle havde det på den ene eller den anden måde, så ville vi enten have en stor mængde overskydende navne i templet eller en lang kø af mennesker som ventede på navne som ikke er der. Ældste Boyd K. Packer fra De tolvs Kvorum har tydeligt forbundet disse to ting med hinanden idet han sagde: „Man kan ikke synes om tempelordinansearbejdet uden at have lige så stor respekt for genealogisk arbejde. Genealogisk arbejde er fundamentalt for templet. Templerne kunne ikke holdes åbne uden et vellykket genealogisk program." (*The Holy Temple,* s. 224. Bookcraft, Salt Lake City, 1980).

I oktober 1975 sagde ældste Packer til en gruppe regionalrepræsentanter:

„I de sidste to måneder ... har jeg besøgt et stort antal højpræstegrupper. For det meste har jeg lyttet til dem. Jeg forsøgte at finde ud af hvad højpræsternes kvorummer gør ved dette arbejde — og hvorfor ikke! Det er en af de mest interessante opfordringer ...

Jeg besøgte en højpræstegruppe på 39 medlemmer, højt uddannede, med gode indtægter, og mange var pensionerede.

I løbet af det sidste år har de udført 1122 begavelser i templet. I den samme periode har de ved hjælp af deres egne genealogiske undersøgelser på familieoptegnelser indsendt to navne — og et af dem er endnu ikke gjort klar til tempelarbejde. Jeg mener at dette er næsten typisk.

Genealogisk arbejde i kirken bliver for størstedelen overladt de få medlemmer som har stor interesse for det, har fundet det meget spændende og fuldstændig begravet sig i det."

Nogle mener at der altid på en eller anden måde vil være navne i templet uden at de selv gør sig særlige anstrengelser for det — ligesom den manna der engang faldt på jorden hver morgen til israelitterne i ørkenen.

Men vi bør samarbejde med vor familie om at skaffe vores egen families navne således at vi, når vi tager til templet, kan gå igennem for en af vore egne afdøde forfædre. Herren har gennem sine tjenere bedt enhver af os og vore familier sørge for at der bliver udført tempelordinanser for vore forfædre. Ældste Mark E. Petersen fra De tolvs Kvorum understregede: „Hvad er så vores pligt? Vi skal hver især — dersom vi overhovedet foregiver at adlyde evangeliet — søge navnene på vore døde og få udført de frelsende ordinanser for dem.

Mange tror at de har udført deres ansvar ved ganske enkelt at ‚gå i templet'. Men det er ikke helt sandt. Vi er naturligvis nødt til at gå i templet, og det ofte. Hvis vi endnu ikke har en optegnelse over vore egne forfædre, så kan vi hjælpe andre med at gøre arbejdet for deres, mens vi foretager vore egne undersøgelser.

Men vi må forstå at dersom vi tager til templet og ikke gør det for vore egne afdøde så udfører vi kun den ene del af vores pligt, fordi det specielt kræves af os at vi frelser vore egne afdøde slægtninge og knytter de forskellige generationer sammen ved hjælp af det hellige præstedømmes magt.

Vi må se at komme ud af den vildfarelse at dersom vi blot ‚tager til templet' så afløses vi for det fulde ansvar, for så

ledes er det ikke. Det er ikke nok . . . Gud holder os hver især ansvarlige for at frelse vore egne familier — ja, specielt vore egne." (General Conference, april 1976).

Har I nogen sinde oplevet, eller kan I forestille jer, hvilken glæde det er at gå igennem templet for sin egen bedstefar eller oldemor? Der findes ikke noget så værdifuldt som de oplevelser vi kalder åndelige oplevelser. Og der findes ingen andre områder i kirken hvor vi kan opleve dette end når vi udfører genealogisk arbejde for vore afdøde forfædre og tager til templet for dem. Ældste Packer har talt om dette og bemærket:

„Kirkens medlemmer kan ikke beskæftige sig med dette arbejde uden at blive åndeligt påvirket. Det er gennemtrængt af Elijahs ånd. Mange af de småting der griber forstyrrende ind i vort liv, de små vanskeligheder og problemer vi har, sættes i det rette perspektiv når vi ser hvordan generationerne knyttes sammen i evighederne. Så bliver vi mere tålmodige. Så dersom I ønsker at blive påvirket og omsluttet af værdighed og visdom og inspiration og åndelighed i jeres liv, må I engagere jer i tempelarbejde og genealogisk arbejde." (*The Holy Temple,* s. 224-25).

Det er noget særligt for dig at gå i templet når du går igennem for én hvis navn du og din familie selv har fundet, gjort klar og sendt til templet.

Jeg har hørt visse medlemmer sige: „Men alt arbejdet er gjort for vores familie." Det er helt i orden at sige noget sådant så længe man er klar over at man siger det for sjov. Herom har ældste W. Grant Bangerter fra De halvfjerds' første Kvorum sagt: *„Dit genealogiske arbejde er ikke altsammen blevet udført.* Mine egne bedsteforældre udførte ‚alt' tempelarbejdet for deres afdøde slægtninge for 55 år siden. Siden den tid har vor familie fundet yderligere 16.000 slægtninge." (*Den danske Stjerne,* okt. 1982, s. 144). Nyomvendte eller kirkemedlemmer hvis genealogiske arbejde på en eller anden måde er blevet forbigået, har spændende muligheder. For dem er marken allerede hvid til høsten. Hvis hver især af de omkring 50.000 familier der døbes hvert år blot ville indsende navnene på deres afdøde 4-generations forfædre og deres afdøde børn, så ville mindst 3.500.000 mennesker kunne modtage disse hellige ordinanser hvert år.

Bevar et ønske i jeres hjerte om at udføre arbejdet for jeres egne. Der er så meget at gøre i kirken. Det genealogiske arbejde skulle ikke tilsidesætte alt andet, lige så lidt som alt andet skulle tilsidesætte det genealogiske arbejde. Den enkelte og den familie som har et velorganiseret program, vil med normal flid gennemsnitligt selv kunne sørge for at skaffe navnene og udføre ordinanserne for deres afdøde forfædre. Og vi bør naturligvis hver især gå den ekstra mil og tage i templet for også at udføre ordinansearbejde for andre.

Ældste Derrick har sagt at genealogisk arbejde og tempelarbejde hører sammen. Der er store velsignelser ved at vide at det ene ikke kan lade sig gøre uden det andet. Dersom vi beskæftiger os med begge dele, kan hele vor sjæl fyldes med glæde over at deltage i det herlige arbejde med at forløse de døde. ☐

George D. Durrant er far til 8 børn og leder for kirkens præstedømmes genealogiske afdeling, samt biskop for Mt. Olympus 3. ward i Salt Lake City.

VÆR SØD AT UDFØRE ARBEJDE FOR MIG

Terry Lynn Fisher

Da min mand og jeg havde været gift i mindre end en måned måtte han afsted for at få en grundlæggende militæruddannelse. Jeg måtte ikke komme med ham, så i det halve år han var væk blev jeg i Provo og arbejdede. Det var ikke netop hvad jeg havde tænkt mig med et ægteskab — en mand der var næsten 2000 km væk og som ikke engang kunne komme hjem på besøg. Jeg var meget ulykkelig som nygift.

På dette tidspunkt skete det en nat at jeg vågnede fra en dyb søvn ved at en stemme talte til mit sind. Jeg lyttede til stemmen og blev klar over at det var min tipoldefar der talte til mig. Jeg blev liggende et øjeblik og lyttede mens jeg tænkte. Min tipoldefar bad mig om at få sin familie beseglet til sig. Han boede i De forenede Stater i midten af 1800-tallet. På grund af den amerikanske borgerkrig og de økonomiske omstændigheder forud for krigen havde min tipoldefar, George Wilkie, været en hel del borte fra sin elskede hustru og deres fire sønner. Han døde til sidst i tjenesten for sit land under borgerkrigen.

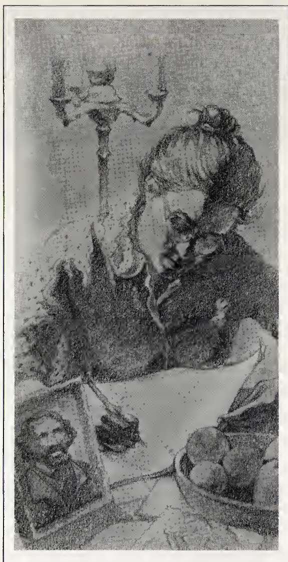
Jeg havde læst nogle breve som George Wilkie havde skrevet hjem til sin familie, og breve som hans familie havde sendt til ham mens han var væk. Jeg havde også læst hans dagbøger. Disse breve og dagbøger afspejlede hvilken kærlighed familiens medlemmer havde til hinanden, såvel som deres ønske om at være samlet. Mine forfædre var ikke sidste dages hellige og de havde ikke evangeliets velsignelser. Og nu her midt om natten kom min tipoldefar Wilkie til mig og sagde: „Terry Lynn, var sød at få min familie beseglet til mig. Jeg vil så gerne være sammen med dem i evigheden. *Vil du ikke nok* få udført tempelarbejde for os! Lige nu har du ikke din mand hos dig — forestil dig

hvordan det ville være i evigheden. Det er forfærdeligt! Jeg vil så gerne besegles til min hustru." Og pludselig var stemmen væk, lige så hurtigt som den var kommet. Lige straks troede jeg at det måtte være min fantasi mens jeg lå og tænkte på mine tipoldeforældre. Jeg besluttede mig til at få deres genealogiske arbejde udført og ville begynde på det så snart jeg fik tid. Derpå faldt jeg i søvn igen. Jeg blev meget forbløffet da stemmen kom tilbage og sagde næsten det samme, men denne gang bad den mig endnu mere indtrængende om at få arbejdet gjort *snart.* Jeg besluttede mig til at gøre noget ved det allerede næste dag. Min tipoldefar må dog have vidst at jeg nok ville blive forstyrret den næste dag, for han talte til mig for tredie gang og bad mig om at gøre noget ved det *nu*!

Jeg kunne næsten ikke tro hvad det var der skete, så jeg stod op midt om natten og begyndte at arbejde på min genealogi. Jeg bladede igennem diverse papirer og optegnelser og fandt netop de oplysninger jeg havde brug for til at begynde med. Derpå skrev jeg nogle breve for at få fat i fødsels-, vielses- og dødsattester. Da jeg havde gjort alt hvad jeg kunne på dette tidspunkt gik jeg omsider i seng.

Jeg arbejdede en hel del med genealogi det næste halve år mens min mand var borte. Til sidst kunne jeg gå i templet sammen med min fætter og få mine tipoldeforældre beseglet til hinanden. Jeg kan bære vidnesbyrd om at jeg fornemmede deres nærhed i templet, og nu vidste jeg at de virkelig kunne leve lykkeligt sammen i al evighed.

I de næste fire år var det påkrævet at min mand var borte fra hjemmet meget af tiden. Jeg fandt ofte trøst og styrke

Illustreret af Dilleen Marsh

ved at læse mine tipoldeforældres dagbøger. Tanken om at de havde oplevet lignende situationer hjalp mig på en eller anden måde til at se mit liv i det rette perspektiv. Jeg følte mig nært knyttet til dem, og selv om jeg aldrig havde mødt dem syntes jeg at jeg kendte dem. Det eksempel mine tipoldeforældre ubevidst var for mig har været og vil stadig være en inspiration. ☐

Terry L. Fisher er mor til tre børn og deltidsstuderende ved Brigham Young universitetet. Hun er rådgiver i BYUs 102. wards primarypræsidentskab.

MORMON DAGBOG

En dag fortalte min mor, Linnie P. Gold, mig en oplevelse som har påvirket mig lige siden.

Hun sagde at kirkens medlemmer lige efter 2. verdenskrig blev bedt om at skænke noget tøj til det tyske folk som levede i dyb fattigdom. Min mor fandt derfor noget gammelt slidt tøj, der var for godt til at kassere, frem fra skuffer og skabe. Pludselig hørte hun en stemme der sagde: „Er det hvad du har at give mig?"

ER DET HVAD DU HAR AT GIVE MIG?

Charry G. Wolf

„Åh nej," råbte hun omgående. Og så begyndte hun at finde det bedste tøj frem som fandtes i huset. Hun var redaktør for wardsavisen der skulle i trykken den næste dag, og hun skrev omgående en artikel hvori hun poetisk appellerede medlemmerne til at give tøj. Læserne blev dybt rørt og reagerede gavmildt.

Nu ved jeg hvorfor min mor er så villig til at give og til at gøre noget for andre. *Hun skænker det til Kristus.* ☐

Søster Cherry G. Wolf bor i Hillsboro i Oregon.

Nogle år efter 2. verdenskrig flyttede vores familie (bestående af min mand, to sønner på henholdsvis 2 og 4 år, samt mig selv) til Spanish Fork i Utah. Vi havde boet i huset i ca et halvt år, da jeg blev bedt om at undervise børnehaveklassen i primary.

Jeg var meget genert.

Selv om jeg havde været medlem af Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige hele mit liv, havde jeg aldrig haft en

DU KAN GODT!

Elaine Teasdale

stilling i kirken. Derfor talte jeg med primarypræsidentinden (Rebecca Christensen) som jeg kendte temmelig godt. „Jeg ville aldrig kunne undervise en børnehaveklasse," sagde jeg til hende. „Jeg har aldrig undervist før." Primarypræsidentinden vidste at jeg var genert, men hun vidste også at jeg elskede børn. Hun fortalte hvor meget hun holdt af os og sagde til mig at hun vidste jeg ville komme til at elske dette arbejde hvis jeg blot ville gøre et forsøg. Jeg undslog mig stadig. Men da hun rejste sig fra stolen for at gå, sagde hun at hun forventede at jeg ville undervise denne gruppe børn til næste primarydag.

Først da hun var gået tog jeg lektiehæftet som hun havde efterladt i en stol. Jeg tænkte på at jeg måtte levere det tilbage, men i stedet slog jeg op i det og læste de dejlige lektier. Hver dag sagde jeg til mig selv at jeg måtte give bogen tilbage. Og for hver dag der gik blev det sværere for mig at komme i tanke om hvad jeg skulle sige til primarypræsidentinden. Det blev hurtigt pri-

marydag. Jeg vidste at jeg var nødt til at give lektien eller finde en anden som kunne gøre det. Derfor læste jeg lektien og forberedte mig. Jeg sagde til mig selv: „Jeg giver kun lektien denne ene gang og så afleverer jeg bogen."

Jeg underviste denne klasse i tre år. Derpå havde jeg en anden primaryklasse i fem år. Da wardet blev delt i to blev jeg kaldet til at virke i primarypræsidentskabet. I årenes løb har jeg siddet i mange forskellige lederstillinger: Jeg har været gruppeklasseleder, præsidentinde for Unge Piger, rådgiver i wardets hjælpeforening og derpå præsidentinde, og senere sekretær i stavens hjælpeforening. Disse kaldelser har givet mig en større tilfredsstillelse og gjort mig til et lykkeligere menneske, for de har hjulpet mig til at overvinde min generthed og lært mig at elske mine medmennesker. Og alt dette er sket, fordi en kær leder viste mig tillid og lod mig vide at hun virkelig var interesseret nok til ikke at lade mig sige nej til en kaldelse. □

Søster Elaine Teasdale bor stadig i Spanish Fork i Utah.

TIL VORES VEN — DET NYE MEDLEM

Ældste Loren C. Dunn
De halvfjerds' Kvorum

Jeg vil henvende mine bemærkninger til en særlig gruppe mennesker — de som er nyomvendte eller som om kort tid vil tilslutte sig kirken.

Vi byder dig velkommen, som ven og nyt medlem, i Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige. Vi siger som Paulus: „Så er I da ikke længere fremmede og udlændinge, men I er de helliges medborgere og Guds husfæller . . . med Jesus Kristus selv som hovedhjørnesten." (Ef. 2:19, 20).

Alene den kendsgerning at du har fornemmet Ånden og modtaget Kristi lærdomme gør dig til noget særligt. For Herren har selv sagt: „Mine udvalgte hører min røst og forhærder ikke deres hjerter" (L&P 29:7).

I Det gamle Testamente kan vi læse at Guds udvalgte boede sammen i ét land. De havde deres profeter og Herren talte til dem og var deres leder. Til sidst blev de kaldt Israels hus eller israelitterne. Alligevel begyndte mange af dem efterhånden at glemme deres gud og på grund af ugudelighed blev de på forskellige tidspunkter spredt rundt omkring til alle jordens lande. Men Herren har også givet løfte om at han i de sidste dage vil erindre sig „det spredte Israel" og samle dem hjem. „Dem, der er tilovers af mine får, vil jeg sanke sammen fra alle de lande, til hvilke jeg har bortstødt dem, og føre dem tilbage til deres græsgange, og de skal blive frugtbare og mangfoldige. Da vil jeg sætte hyrder over dem, og de skal vogte dem; og de skal ikke mere frygte eller ræddes, og ingen skal savnes, lyder det fra Herren." (Jeremias 23:3-4).

Denne profeti handler om dig og din tilslutning til Jesu Kristi Kirke. Du er den udvalgte som har hørt „den gode hyrdes" stemme.

TIL VORES VEN — DET NYE MEDLEM

Lad os nu gennemgå hvad der er sket dig, det nye medlem, og hvad du har foran dig i kirken.

Alt det du har mødt da du blev præsenteret for kirken har først og fremmest været koncentreret om Kristus. Du føler sikkert et særligt fællesskab med de første nephiter som sagde: „Vi taler om Kristus, vi glæder os i Kristus, vi prædiker om Kristus, vi profeterer om Kristus . . . for at vore børn kan vide, til hvilken kilde de kan se hen for at få forladelse for deres synder." (2 Nephi 25:26).

Lige fra begyndelsen blev du bedt om at forberede dig til dåb ved nedsænkning til syndernes forladelse. Denne dåb markerede at du formelt accepterede Jesu Kristi evangelium samt dets ordinanser og befalinger.

Du kan også glæde dig i bevidstheden om og sikkerheden for at din dåb er gyldig, fordi den der døbte dig var kaldet af Gud „af sådanne som har myndighed" (5. trosartikel). Han kaldte ikke sig selv, men blev kaldet af Gud.

Du har også efterkommet de krav som Det øverste Præsidentskab har sat for at blive medlem af kirken.

Efter dåben modtog du kronen på værket, den gave som vor himmelske Fader overdrog dig gennem den rette person og på den rigtige måde, Helligåndens gave, også kaldet Trøstermanden og Sandhedens Ånd. Du blev gjort opmærksom på denne hellige og helliggørende indflydelse, da missionærerne underviste dig om lærdommene i Herrens kirke.

Glem ikke at missionærerne, dengang de fremlagde særlige lærdomme og befalinger, tilskyndede dig til at bede til Herren for at få bekræftet at disse ting er sande. De har oven i købet ved hjælp af vor tids åbenbaringer kunnet påvise hvordan Herren vil svare dig.

„Se . . . du må udtænke det i dit eget sind, og da må du adspørge mig om det er rigtigt." (L&P 9:8).

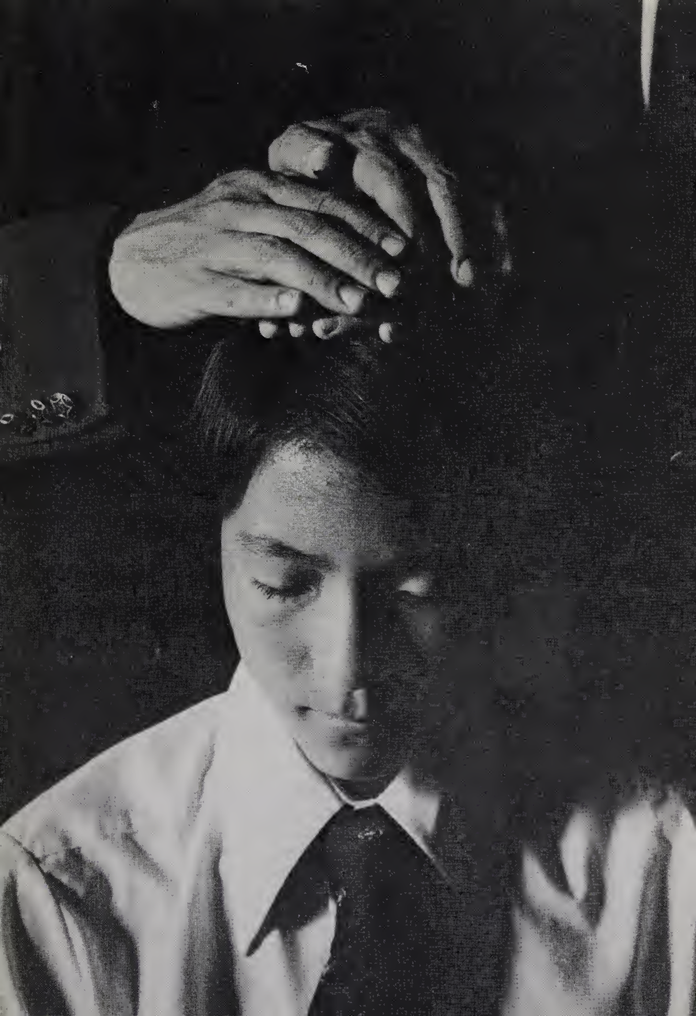
„Ja, se, jeg vil tale til dig i din sjæl og i dit hjerte gennem den Helligånd, der skal komme over dig, og som skal bo i dit hjerte." (L&P8:2).

„Derved skal du fornemme, at det er rigtigt." (L&P 9:8).

Til spørgsmålet om hvordan et menneske kan vide om han eller hun er omvendt har præsident Marion G. Romney, som dengang var medlem af De tolvs Kvorum, givet dette svar: „Han kan føle sig sikker på det når hans sjæl helbredes gennem Helligåndens kraft. Når dette sker anerkender han det udfra sine følelser, for han vil føle det ligesom Benjamins folk følte det, da de fik tilgivelse for deres synder. Optegnelserne siger: ‚. . . Herrens ånd (kom) over dem, og de fyldtes med glæde, eftersom de havde fået forladelse for deres synder og fred med samvittigheden . . .' (Mosiah 4:3)." (Conference Report, okt. 1963, s. 25).

Da du efter dåben modtog Helligånden skete der yderligere noget i dit liv. Sammen med Åndens varme og fred fik du større tålmodighed, større forståelse, større tillid til at kunne gøre noget som du før ikke evnede, større påskønnelse for din egen værdi, større forståelse for folk omkring dig, større følelser for evangeliets principper og en større forståelse for skrifterne.

Hvad har du nu at glæde dig til? Ja,

TIL VORES VEN — DET NYE MEDLEM

når der er gået et stykke tid vil du blive ivrig efter at komme i templet. Et af formålene med templet er at gøre ægteskaber evige. Det betyder at et ægtepar der er viet af de borgerlige myndigheder eller af en præst „til døden skiller dem", i kirkens templer kan blive viet for tid og al evighed.

Hele formålet med Guds plan for menneskene er at skaffe en udvej for at alle Guds børn kan vende tilbage til ham, og det er evigt liv. Alle der accepterer Jesus som Kristus og er villige til at adlyde hans evangeliums bud og befalinger vil befinde sig på vejen til evigt liv. Et af kravene til evigt liv er evigt ægteskab. Når der er udført en besegling eller vielse i templet betyder det at den pågældende familie kan blive evig, eller med andre ord at leve med Gud i en familieenhed. Den guddommelige plan er så fuldkommen at Frelseren også lovede dem, der ikke har haft mulighed for at blive gift, men som efterlever evangeliet, at de ikke vil gå glip af noget.

En praktisk velsignelse ved et tempelægteskab er at du vil tilslutte dig en helt usædvanlig gruppe i vore dages verden. Sociologer påviser at ét ud af tre ægteskaber slår fejl i vore dages samfund. Men ud af de ægteskaber der er indgået i templet vil mere end 90 ud af 100 have succes. Blandt velsignelserne i Jesu Kristi evangelium er bl. a. et bedre ægteskab i dette liv, for de par som etablerer sig fast i kirken, foruden løftet til familien om at de kan være sammen i al evighed.

Som nyt medlem er du nu kommet ind i et ward eller en gren. Du har tilsluttet dig andre medlemmer som, ligesom dig, får en udvikling i evangeliet og bestræber sig på at leve en kristen tilværelse. Nogle af dem har været medlemmer i mange år. De fleste af dem forsøger at gøre deres bedste og forbedrer sig dag for dag. Men der vil stadig komme dårlige dage og ind imellem vil en eller anden måske fornærme dig, i reglen ikke bevidst, og hvis du hjælper ham, er tålmodig og ikke tager dig af fornærmelsen, vil du give ham tid til at overvinde sine vanskeligheder. Sådanne oplevelser er sjældne, men de kan forekomme.

Efterhånden som du lærer de andre medlemmer bedre at kende vil du formodentlig nyde at være sammen med dem alle, men nok specielt holde dig til nogle få som du føler dig mere knyttet til, fordi I har baggrund og samme interesser. Blandt de medlemmer som du får særlig tillid til er din biskop eller grenspræsident, og dine hjemmelærere. For søstrenes vedkommende er der hjælpeforeningspræsidentinden og besøgslærerinderne som vil være en ekstra hjælp. De unge har også deres særlige ledere. Det største udtryk for kærlighed og påskønnelse som medlemmerne kan give hinanden er deres besøg i hverandres hjem som hjemmelærere og besøgslærerinder. Hvis du ikke allerede har fået denne opgave, vil du snart få den.

Selv om du er ny og lidt uerfaren skal du vide at du allerede yder nogle meget dejlige bidrag. Du tilfører wardet noget levende og friskt. Selv om de ældre medlemmer måske ikke altid siger det, så vil de nyde at du er der fordi du udstråler en ånd der varmer dem. Det er ikke fordi de ikke selv har et vidnesbyrd,

men din ånds fornyelse hjælper dem til at huske det spændende ved deres egen omvendelse. Vores profet, præsident Spencer W. Kimball, har også sagt at du gør meget for at holde kirken livskraftig.

Du vil som nyt medlem møde særlige udfordringer som kan hjælpe dig til en udvikling. Selv om dit vidnesbyrd er nok så stærkt er det også skørt. Det skal have næring for at vokse og blive stærkt så det aldrig svækkes. Denne næring får du gennem oprigtige bønner, regelmæssig tilstedeværelse til kirkens møder, betaling af tiende, ved at holde sabbatsdagen hellig, læse i skrifterne — eller med andre ord, være opmærksom på alle budene og befalingerne. På den måde vil Helligåndens helbredende indflydelse altid være med dig.

Og endelig synes du måske at du, fordi du er så ny, står tilbage for de andre som har været i kirken længere end dig. Selv om der nok er meget for dig at lære, vil Herren på den anden side også belønne dig og velsigne dig på samme måde som den der har været i kirken hele sit liv.

Dette lærer vi i Jesu lignelse om husholderen der gik ud for at antage arbejdere til vingården. Da han ved dagens begyndelse antog de første, så han andre som stod ledige, og han antog også dem til at arbejde i sin vingård. Det samme gjorde han den 6. time og den 9. time og endog den 11. time. Ved dagens slutning betalte han alle det samme beløb skønt de ikke allesammen havde udført det samme antal timers arbejde.

Da arbejderne beklagede sig sagde han:

„Min ven! jeg gør dig ikke uret; blev du ikke enig med mig om en denar?

Sammen med Åndens fred og varme har du fået større tålmodighed, større forståelse, større selvtillid.

Tag, hvad der er dit, og gå! men jeg vil nu give den sidste dér lige så meget som dig.

Har jeg ikke lov at gøre, som jeg vil, med det, der er mit?" (Matt. 20:13-15).

En af meningerne med denne storslåede lignelse er at Herren giver de samme løfter om frelse og ophøjelse til alle sine børn som kommer til kundskab om sandheden, forudsat at de er trofaste. Læg mærke til at det ikke er omvendelse på dødslejet. Lignelsen viser at alle de der adlød husholderens kald og uden tøven arbejdede i vingården fik den samme betaling uanset hvornår de hørte kaldet. Der blev ikke givet noget løfte til den der hørte kaldet, om det så var tidligt eller sent, men ikke kom.

Denne lignelse viser også at Herren kan og vil kalde både nye og gamle medlemmer til ansvarsstillinger i riget. Hvert eneste menneske har særlige evner og muligheder og de vil hver især ved åbenbaring blive kaldet af Gud til at påtage sig de stillinger som de er bedst egnede til. Somme tider betyder det ikke noget hvor længe de har været medlemmer. Det samme sker i vore dage og det vil du opdage efterhånden som du lærer tingene og går videre som medlem af kirken. Du vil opdage at du kan gøre ting som du engang betragtede som en umulighed, altsammen på grund af Åndens gaver. Dette vil vise sig at være til stor velsignelse for dig,

TIL VORES VEN — DET NYE MEDLEM

når du forener det med den vejledning du får fra dine præstedømmeledere og den undervisning du får gennem skrifterne.

Noget af det der vil være en styrke for dig er de gamle medlemmer. Herren har påmindet alle kirkens medlemmer om at opbygge og styrke deres nye søskende i Kristi evangelium. I Guds broderskab har Herren „ikke personsanseelse" (Ap. G. 10:34) og han forventer at alle følger hans eksempel.

I det 10. kapitel af Ap. G. kan vi læse hvordan Peter blev klar over at Herren accepterer alle som holder loven. Måske husker du hvordan Peter fik et syn om dette emne og at der i dette syn „var alle slags af jordens firføddede dyr og krybdyr og himmelens fugle.

Og en røst lød til ham: ‚Stå op, Peter, slagt og spis!' " (vers 12-13).

Nu var alt dette jo forbudt ifølge den jødiske lov, så Peter sagde straks: „På ingen måde, Herre! Jeg har jo aldrig spist noget vanhelligt og urent" (vers 14).

Som svar på dette lød disse storslåede ord fra Herren:

„Hvad Gud har erklæret for rent, må du ikke holde for vanhelligt!" (vers 15).

Det var ikke noget større under at Peter senere sagde: „Men mig har Gud vist, at jeg ikke skulle kalde noget menneske vanhelligt eller urent" (vers 28).

Lige fra det tidspunkt i den fordums kirke begyndte evangeliet at gå ud til verden, ikke alene til jøderne, men til alle som tog imod Frelseren og holdt Jesu Kristi evangeliums bud.

Det samme gælder i vore dage i Herrens genoprettede kirke. De mennesker som Gud har renset gennem deres tro, omvendelse og dåb, hvorefter de har modtaget Helligåndens gave, bliver accepteret af kirken. Den som Herren har erklæret ren vil medlemmerne drage ind i fællesskabet og acceptere på samme måde. Hverken Herren eller kirkens medlemmer har personsanseelse med hensyn til en bror eller søster der er trådt ind gennem porten.

Dette fælleskab, hvor alle accepterer hinanden, har Alma beskrevet som noget der sker når et mennesker indtræder i Guds rige gennem dåb.

„Eftersom I nu ønsker at komme ind i Guds fold og kaldes hans folk og er villige til at bære hinandens byrder, så de bliver lette,

ja, og er villige til at sørge med dem, som sørger og trøste dem, der har trøst behov og stå som Guds vidner til alle tider, i alle ting og på alle steder, hvad har I da imod at blive døbt i Herrens navn?" (Mosiah 18:8-9, 10).

Et yderligere bevis på hvordan et nyt medlem bliver accepteret ses i den almindelige fremgangsmåde kirken har m.h.t. at overdrage det aronske præstedømme til alle nye, mandlige omvendte der har alderen til det, kort efter dåben, og ved at kalde en nydøbt bror eller søster til kirkestillinger som de har evner til at udføre.

Her har de ældre og mere etablerede kirkemedlemmer en meget vigtig opgave i at hjælpe dig, det nye medlem, med at blive inddraget i riget og finde din plads. Et medlem der for nylig blev omvendt, Alan John Nubeck, tænkte tilbage på sin og sin families omvendelse, og på hvilken rolle de ældre medlemmer spillede.

„Noget af det mest storslåede som hjalp os, da vi tilsluttede os Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige, var et møde en torsdag aften før vor dåb. Vi blev budt velkommen af en familie som havde opdaget at de havde en masse tilfælles med os. De talte om vores forestående dåb og forklarede forskelligt for os.

Da vi kom til kirken for at blive døbt hilste de os velkommen ved døren og sagde at de ville overvære vores dåb. Det var ganske betryggende for mig at gå ned i dåbens vande og se vore venners ansigter.

Da vi havde tilsluttet os kirken støttede de os til møderne ved at sætte sig ved siden af os sammen med andre familier, og den ånd vi følte var helt fantastisk. De hjalp os også ved at forklare forskellige af kirkens lærdomme og ved at hjælpe os med at studere skrifterne. De søgte vort selskab både på hverdage og i weekender, specielt til familiehjemmeaftener, og de hjalp os til at skabe vore særlige familieaftener i vores familie. Efter faste og vidnesbyrdmøder i kirken var vi med dem hjemme og de havde også inviteret andre kirkemedlemmer for at vi kunne møde dem. Selv nu holder de sig stadig til os og forklarer fortsat de ting vi ikke forstår.

Gennem dette fællesskab ved jeg at dette er den sande Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige."

Og her har du nu påbegyndt en ny rejse som et værdsat og betroet medlem af Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige. Herren har sagt: „Snæver er den port og trang den vej, som fører til livet." (Matt. 7:14). Du er trådt ind igennem porten og har taget den kurs der fører dig tilbage til ham.

Han har givet dig Helligåndens kostbare gave som kan holde dit vidnesbyrd stærkt og hjælpe dig til al sandhed, hvis du følger dens tilskyndelser. Herren har givet dig sin kirke og rige her på jorden, således at du kan blive fuldkommen instrueret i hans metoder. Du får præstedømmeledernes og de andre helliges hjælp og samkvem med dem, så I kan lære og udvikle jer sammen og hjælpe hverandre til at „holde fast i jernstangen" der fører til evigt liv. Og endelig har han sat dig i en verden hvor der er en masse af hans andre børn. Børn som „holdes borte fra sandheden blot derved, at de ikke ved, hvor de kan finde den" (L&P 123:12).

En praktisk velsignelse ved tempelægteskabet er, at du tilslutter dig en helt usædvanlig gruppe i vore dages verden.

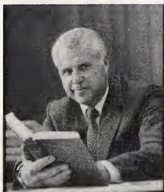
Det er dit eksempel der vil vise dem vejen. De vil fornemme den ånd der udstråler fra dig og derved få øje på det gode og det sande. Det er gennem dine anstrengelser at disse dejlige mennesker vil kunne få den storslåede oplevelse at møde Jesu Kristi evangelium. Ligesom byen på bjerget vil dit lys skinne klart.

Og jeres skib, nyomvendte søstre og brødre fra ethvert samfundslag, med forskellige baggrunde, er nu ankommet i en sikker og fredfyldt havn. Vi byder jer, de nyeste stjerner på himlen, velkomne. Velkommen hjem. ☐

Spørgsmål og svar

Spørgsmål af almindelig interesse besvaret som vejledning, ikke som en officiel tilkendegivelse af kirkens politik.

Spørgsmål: Findes der skytsengle, og hvis dette er tilfældet, hvad gør de så?

Svar:
Dean Jarman,
præsident for Salt Lakes 2. universitetsstav.

Dette spørgsmål rummer tre underliggende spørgsmål, hvis besvarelse kan give en vis løsning på hovedspørgsmålet. Det er følgende: (1) Hvilken slags væsener er engle? (2) Kan engle virke som beskyttere under deres mission? og (3) Har hvert enkelt menneske deres egen skytsengel?

Engle er personer der tjener Herren ved at udføre arbejde for ham. Joseph Smith belærte om at alle engle der betjener jorden „tilhører eller har tilhørt den". I skrifterne kan vi læse at der er mindst fem forskellige slags personer der virker som engle. Der er ånder som endnu ikke er kommet til verden, som tilfældet var med den engel der belærte Adam om ofringens principper (se Moses 5:6-8). De mennesker som har levet retfærdigt på jorden, som nu er døde og venter på deres opstandelse virker som engle — det vil sige deres ånder. Det er dem der henvises til som „de fuldkommede retfærdiges ånder" (L&P 129:3). Englen Gabriel der besøgte Zakarias og Maria viser eksemplet på et sådant væsen.

Forvandlede væsner virker som engle, sådan som det skete da Moses og Elijah viste sig på forklarelsens bjerg (se Matt. 17:1-3). Apostlen Johannes blev forvandlet således at han var en „tjenende engel". Han skal betjene dem der bor på jorden, og som skal „arve salighed" (L&P 7:6). Den fjerde slags engle er opstandne væsner. Dette var f. eks. tilfældet da Moroni og Johannes Døber viste sig for Joseph Smith. Og endelig er der de hellige mænd der lever på jorden og som lejlighedsvis kaldes engle, eftersom de virker i Guds tjeneste. De engle der kom til Lot, for at advare ham om Sodomas og Gomorras ødelæggelse passer på denne kategori (1 Mosebog kap. 19).

Når først vi er klar over hvor mange forskellige væsner der virker som engle kan vi stille spørgsmålet om én af deres funktioner er at beskytte eller være skytsengle. I skrifterne nævnes at engle

beskytter, advarer og styrker de jordiske. Der blev sendt engle for at advare Josef om at flygte til Ægypten (se Matt. 2:13), for at bringe profeten mad (se 1 Kong. 19:5-8), for at hjælpe Peter med at flygte fra fængslet (se Ap. G. 12:17), for at beskytte Daniel imod løverne (se Daniel 6:23), for at beskytte Nephi imod sine brødre (se 1 Nephi 3:29-31), og for at løse de bånd som Abraham var bundet med for at blive ofret (se Abraham 1:15).

Ældste John A. Widtsoe har sagt at mange som har levet i denne uddeling er blevet velsignet med englebetjening. Han sagde: „Der er ingen tvivl om at der ofte er engle som beskytter os mod ulykker og mod fristelser og synd.

De kan omtales som skytsengle. Der er mange mennesker som har båret og som kan bære vidnesbyrd om at de er blevet vejledt og beskyttet af kræfter der ikke er synlige for det naturlige øje." (*Evidences and Reconciliations* 3. bind, s. 402-3, samlet af G. Homer Durham. Bookcraft, Salt Lake City 1960).

Der er nogle som har belært om at retfærdige familiemedlemmer som er døde fortsat vil påvirke deres kæres tilværelse. Præsident Joseph F. Smith har sagt: „Forældre, brødre, søstre og venner som har forladt denne jord kan, dersom de har været trofaste og er værdige til disse rettigheder og privilegier, få den mission at besøge deres venner og slægtninge på jorden igen, for at give guddommelige kærlighedsbudskaber, for at advare, irettesætte eller instruere dem de har lært at holde af i livet." (*Evangeliske Lærdomme,* 1980, s. 367).

Det er tydeligt at der findes mennesker eller grupper der er modtagelige for englebetjening, uden at være klar over englenes nærhed. Brigham Young belærte således engang: „Der er meget omkring mig og dersom vi havde øjne til det ville vi kunne se de himmelske væsner der er ved siden af os." (*Discources of Brigham Young,* s. 42. Redigeret af John A. Widtsoe. Deseret Book Co., Salt Lake City 1951).

Engle tjener virkelig som beskyttere eller skytsengle. Det kan være at vi ser dem, men det kan også ske at vi ikke ser dem eller ved at de er der. Vore kære afdøde kan virke som engle til at trøste eller advare.

Så er spørgsmålet bare om vi hver især har vor særlige skytsengel? Der er ingen antydning i skrifterne om at dette er tilfældet. Udfra det generalautoriteterne skriver er svaret også nej. Ældste John A. Widtsoe har sagt: „Den almindelige antagelse at ethvert menneske som er kommet til verden har fået tildelt en skytsengel som til stadighed er hos dem findes der ikke noget tilstrækkeligt bevis på . . . Helligåndens stadige ledsagelse synes faktisk at gøre det unødvendigt med en sådan engleledsagelse." (Durham, s. 403).

Ældste Bruce R. McConkie har skrevet at „den antagelse at enten alle mennesker, eller alle retfærdige mennesker, har himmelske væsner til at virke som deres skytsengle er ikke i overensstemmelse med de oprindeligt åbenbarede kendsgerninger med hensyn til den måde hvorpå Herren i sin kærlighed våger over sine jordiske" (*Mormon Doctrine,* s. 341. Bookcraft, Salt Lake City, 1960).

Det må derfor konkluderes at der ikke findes noget bevis på at alle mennesker har fået tildelt en skytsengel, men der findes engle der virker som beskyttere, eftersom de advarer, beskytter og styrker de mennesker som de betjener på jorden. □

Spørgsmål og svar

Spørgsmål:
Nederst på siderne i Mormons Bog står nogle datoer i kronologisk orden. Hvor pålidelige er disse datoer? Findes der noget her som trænger til at korrigeres?

Svar:
Stan Larson,
forsker af skrift-oversættelser og arbejder for tiden for kirkens oversættelsesafdeling i Birmingham, i England.

Mormons Bog har i egentlig forstand altid haft sin egen kronologi. I teksten findes der tre forskellige kronologiske datasystemer: Antallet af år siden Lehi forlod Jerusalem, dommernes år, og antallet af år efter Kristi fødsel. Set i vore dages perspektiv vil det være mere bekvemt at ændre alle datoer til årene før Kristus og efter Kristus. Dette er først blevet gjort i den store udgave af Mormons Bog som udkom i 1888. I denne udgave er datoerne anbragt i margenen ved siden af det vers som de henviser til. Den store udgave blev genoptrykt i 1906 med en vis tilpasning af datoerne. Derpå blev de kronologiske datoer, fra den udgave der kom i 1920, ændret således at de datoer der passer til den pågældende side, står nederst på siden (undtagen i Ethers Bog). En virkelig fordel ved dette system er at læseren med det samme kan se i hvilken tidsperiode begivenhederne indtraf, fremfor når datoerne kun visse steder står sammen med teksten.

Det synes som om det nephitiske år begyndte i den måned vi kalder april. (3 Nephi 8:5). Hvis der således refereres til „begyndelsen af det 14. år" (3 Nephi 2:17), så begynder det 14. år i april, år 14 e. Kr. og varer til marts, år 15 e. Kr. Det samme gør sig gældende med hensyn til datoer f. Kr., eftersom dommernes tiende regeringsår begynder i år 82 f. Kr. (Alma 8:3), men den tiende måned af det samme år er år 81, f. Kr. (Alma 14:23).

En anden kendsgerning som hjælper os til at forstå denne kronologiske datoorden er den særlige betydning som knytter sig til ordet *omkring. Omkring* betyder i almindelighed et tidspunkt mellem de sidste ni måneder af det år som er nævnt op til de første tre måneder i det næste år. Det vil sige at når der f. eks. står „omkring år 83 f. Kr." betyder det ikke at det kan være et par år før eller efter denne dato, men derimod at tidspunktet for den nævnte begivenhed har fundet sted indenfor perioden april, år 83 f. Kr. til marts år 82 f. Kr.

Hovedreglen er at datoerne angiver den tidsperiode hvor de nævnte begivenheder har fundet sted. Der er dog visse tilfælde hvor dette mønster ikke er fulgt og det kunne måske trænge til en nærmere forklaring. I 1 Nephi 9:2-5 gives nogle oplysninger som tilsyneladende ikke har været kendt før omkring år

570 f. Kr. (2 Nephi 5:28-30), skønt datoen på den pågældende side angives som „mellem 600 og 592 f. Kr.". For citaterne af Esajas i 2 Nephi, kapitlerne 12 til 24, angives datoerne også som „mellem 559 og 545 f. Kr.". Det er dog ikke en angivelse af hvornår Esajas skrev dette eller hvornår disse begivenheder skete, men snarere det omtrentlige tidspunkt hvor Nephi afskrev dem på de små plader. Mormons ord er dateret til „omkring 385 e. Kr.", men vers 12 til 18 handler om kong Benjamins første regeringstid, som afsluttedes i år 124 f. Kr.

I Moroni kapitel 8 og 9 omtales to af Mormons breve til hans søn og de er dateret til „mellem 400 og 421 e. Kr.", hvilket angiver det omtrentlige tidspunkt hvor Moroni afskrev dem på pladerne, eftersom brevene oprindeligt må være skrevet på et tidspunkt før slaget ved Cumorah, år 385 e. Kr.

Det er den inspirerede oversættelse af Mormons Bog som er hellig skrift, mens det andet, som f. eks. opdelingen i vers, kapitler, sammenfatninger, krydshenvisninger og kronologiske datoer, er tilføjet som en hjælp til vore dages læsere. Disse kronologiske datoer, som står nederst på en side, kan være en hjælp, men de er naturligvis ikke så nøjagtige, således som det ganske rigtigt viser sig ud fra oplysningerne i Mormons Bog.

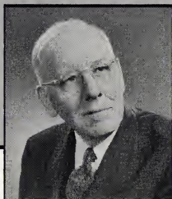
Der er nogle vanskeligheder forbundet med de datoer som er angivet. Somme tider skyldes det en fejl i udregningen. Således som det er tilfældet i 2 Nephi 5:28 hvor Nephi skriver at „der var gået 30 år siden vi forlod Jerusalem". Lehi og hans familie forlod Jerusalem „år 600 f. Kr." og 30 år senere skulle så være år 570 f. Kr. Datoen som er angivet i forbindelse med 2 Nephi 5:28 er

imidlertid „ 569 f. Kr.", en fejlregning på et år. Et andet eksempel er hvor Ammon tager af sted sammen med sine mænd i år 121 f. Kr. (Mosiah 7:2-3), men det angives at de kommer hjem efter at have reddet Limhi og hans folk et år før de tog afsted (Mosiah 21:22)! Datoen for den sidste begivenhed bør tilsyneladende ændres til mindst et år før. Begivenhederne i Mosias 23:25-24:25 skulle dateres til mindst år 121 f. Kr., eftersom den hær der fandt Alma var den samme som forfulgte Ammon og Limhi (Mosiah 22:15-16; 23:30, 35), og på baggrund af oplysningerne i Alma 17:6 bør datoen for Mosiahs sønners afsked ændres til år 91 f. Kr. (Mosiah 28:9). Og eftersom begivenhederne i Alma 36:1 til Alma 43:2 indtraf i det 18. år af dommernes regering burde de også dateres til omkring år 74 f. Kr..

I vores nuværende Mormons Bog står alle datoerne i den kronologiske orden som blev fastsat af Mormons Bogs komité det havde for ansvaret for 1920 udgaven. ☐

YDMYGHED
I ET HOTELS DØRÅBNING

Frank L. Craven

Vi hører tit ordet ydmyghed, men forstår vi i grunden hvad det er? Jeg tror ikke at jeg gjorde det før en formiddag for nogle år siden, hvor jeg så ydmyghed i et hotels døråbning. Jeg sad i forhallen på hotel Utah i Salt Lake City. Fra min bløde lænestol betragtede jeg med stor interesse hvordan folk kom og gik gennem hotellets hoveddør. Jo længere jeg sad der des mere trængsel blev der ved indgangen. Folk gik ud og ind, stødte imod hinanden i deres hastværk, for endelig at udveksle et irriteret blik i travlheden. Jeg kunne ikke lade være med at tænke på hvor ubekymrede vi er for andre, når vi bevæger os omkring for at nå vore individuelle mål. Den næste jeg så i hoteldøren viste sig at være en direkte modsætning. Ældste George Q. Morris fra De tolvs Kvorum — en mand i firserne — kom til døren og han holdt den åben i adskillige minutter, mens andre skyndte sig igennem uden så meget som at nikke til tak. Da der ikke var flere som skulle igennem gik han ind i vindfanget. Han tog hatten af og fik den næsten slået ud af hånden af en ung dame som havde for travlt til endog at bemærke hvem hun stødte ind i.

Jeg iagttog ældste Morris i mindst 6

Illustreret af Richard Hull

eller 7 minutter mens han bevægede sig gennem forhallen, idet han altid trådte til side for de andre samtidig med at han sagde: „Undskyld" eller „værsågod Dem først". Mange gange måtte han stoppe helt op mens andre skyndte sig forbi. Hvis folk stod i vejen blev han tålmodigt stående og ventede indtil de trådte til side eller flyttede sig uden så meget som at lægge mærke til at han ventede på at komme forbi. Jeg tror ikke at nogen af dem der gik gennem indgangen havde et mere travlt skema eller mere i sit hoved end ældste Morris. Jeg har lige siden da tænkt på at det havde været mere passende (selv om det ikke finder sted i livet) om alle de andre var trådt til side for en Herrens apostel.

Nogle af de virkelige kendetegn på ydmyghed — venlighed, hensyn til andre og opmærksomhed mod deres mål og behov — bliver ofte glemt når vi er engagerede i vore forehavender. Lige siden jeg så ydmyghed i et hotels døråbning har jeg altid i langt højere grad værdsat de mennesker der viser denne lille venlighed. ☐

SEJR

Keith Edwards

Billie, der var 15 år, havde et fysisk handicap og indlæringsvanskeligheder, men han var langtfra glemt af vores kvorum. Det var ikke nødvendigt for ham at blive døbt. Han gik i specialskole. Og det var ikke realistisk for ham at være spejder med sit fysiske handicap. Så blev der kaldet en ny kvorumsvejleder for lærerne. „Hvis Billie skal stå på klassekortet så skal han i det mindste også være med til aktiviteterne." Det var bror Wilson der kontaktede ham først og svaret virkede overraskende. Selvfølgelig ville Billie gerne komme. „Men ingen har nogen sinde spurgt ham," sagde hans mor undskyldende.

I de næste par forårs- og sommermåneder kom Billie til hver eneste GUF-aktivitet og vi begyndte at lære ham at kende. Han følte det som om han hørte til. Nogle af drengene forstod ikke Billie og kritiserede ham for at være klodset og kejtet, men Billie følte sig hjemme og vidste at vores vejleder holdt af ham.

Da Billie fyldte 16 år og blev præst blev han næsten glemt igen, men kun indtil de øvrige af os fyldte 16 år og også blev præster. Vi huskede Billie og begyndte at tage ham med til vores aktiviteter. Da Billie igen var sammen med os følte han sig omend endnu mere accepteret.

Så begyndte volleyball-sæsonen. Vi vidste at vi var det bedste hold i staven. De sidste to år havde vi været lige ved at vinde stavsmesterskabet og i år var vi sikre på at vinde. Vi var veteranerne „seniordrengene". Vi havde højden, vi havde talentet. Og så havde vi oven i købet en maskot — Billie. Vi lod endda Billie spille. Det var en stor bedrift for ham blot at ramme bolden, men alle klappede og opmuntrede ham, så Billie følte virkelig at han gav sit bidrag.

Det blev vigtigere for ham end nogen sinde at være med til hver eneste kamp. Billie har sikkert i løbet af en almindelig sæson kostet holdet et par point, eller måske oven i købet en kamp i en serie, men han spillede med og vi følte os alle godt tilpas på grund af det offer vi bragte.

Til sidst skulle stavsmesterskabet spilles. Vi skulle kæmpe imod de samme rivaler som de foregående to år. Men denne gang skulle vi vinde. Vi hav-

Illustreret af Michael Rogan

DET STORE RÅD I HIMMELEN

Før denne jord blev dannet således at vi kunne bo på den, boede vi hos vore himmelske forældre som deres lykkelige, åndelige børn. Vore ånder så ud som vore fysiske legemer vi har nu og hver eneste ånd havde sin egen personlighed med styrke og svagheder. I åndeverdenen voksede vi og udviklede os, indtil vi ikke kunne nå længere uden at have et fysisk legeme. Vi ville gerne vise at vi var værdige til at blive som vor himmelske Fader, og ønskede meget at få et fysisk legeme så vi kunne påbegynde en prøvetid.

Derfor sammenkaldte vor himmelske Fader til et stort rådsmøde. Vi var

så til møde med Guds åndelige børn. Alle de ædle og store som skulle komme til jorden og være profeter, apostle, præsidenter, mødre og fædre samt alle som skulle komme til jorden i de sidste dage for at belære verdens folk om evangeliet.

Vor himmelske Fader forklarede at der ville blive dannet en jord og at vi hver især ville få et fysisk legeme. Vi glædede os sådan til at få yderligere fremgang, så vi råbte af glæde og sang til vor himmelske Faders pris. Vor himmelske Fader fortalte at vi ville få vores handlefrihed, så vi selv kunne vælge hvad vi ville gøre. Han vidste at vi kunne blive bedre og gladere mennesker ved at benytte vores handlefrihed til at vælge det rigtige, men handlefrihed betød at vi også kunne vælge det forkerte. For at hjælpe os til at vælge det rigtige lovede han at undervise os i evangeliet så vi kunne vide hvordan vi skulle leve vort liv.

Vor himmelske Fader fortalte at når vi var født på jorden, så ville vi ikke kunne huske vort liv i Himmelen. Livet på jorden skulle være en prøve på om vi ville vælge det gode eller det onde. Vi ville blive nødt til at anvende tro og lære hvordan man stoler på Gud uden at kunne se ham. Vor himmelske Fader vidste at en sådan prøve kunne gøre os stærkere. Han vidste af egen erfaring at det somme tider er meget svært at vælge det rigtige, men han vidste også at vi ikke kunne få fremgang og blive som ham, med mindre vi blev prøvet på jorden. Han vidste at nogle af os ville vælge det onde og således ikke være i stand til at komme tilbage til ham. Det gjorde ham meget bedrøvet, for vor himmelske Fader elsker alle sine børn.

Vor himmelske Fader vidste at vi alle ville lave fejltagelser, derfor forklarede han at vi ville få brug for én som ville sone for vore synder, så vi kunne omvende os og få tilgivelse. En af ånderne iblandt os var ligesom Gud. Han tilbød at hjælpe vor himmelske Fader og alle hans åndelige børn ved at være Frelseren. Dette var Jesus. På grund af sin store kærlighed til os, der er hans søskende, tilbød han at give sit liv for at sone for vore synder. Han ville også lære os hvad vi skulle gøre for at komme tilbage til vor himmelske Fader. Han sagde helt uselvisk til vor himmelske Fader: „Fader, ske din vilje, og din være herligheden evindelig."

Men en anden af Guds sønner, Satan sagde: „Se, her er jeg, send mig, jeg vil være din søn, og jeg vil forløse hele menneskeheden, så ikke en eneste sjæl skal fortabes, og jeg vil visselig gøre det. Giv mig derfor din ære."

Satan gjorde oprør imod vor himmelske Faders plan og ville tvinge alle Guds børn tilbage til Himmelen. Han ville fratage os vores største gave, retten til selv at vælge. Satan ville ikke tillade nogen at træffe en forkert beslutning. Således ville vi alle blive som dukker i et dukketeater, mens Satan skulle styre os. Vi ville aldrig have lært at blive så gode mennesker som vi kunne blive og vi ville heller aldrig kunne blive som vor himmelske Fader.

Nogle af Guds børn kunne godt lide Satans idé. En trediedel af alle ånderne besluttede sig til at følge ham.

Vor himmelske Fader vidste at Satans idé ikke kunne virke og at Satan var grådig og oprørsk, derfor blev Jesus valgt til at være Frelseren og Satan blev afvist. Som følge deraf blev Satan meget vred. Han og hans tilhængere ville stadig ikke acceptere vor himmelske

Faders plan. De argumenterede og skændtes med dem der ikke var enig med dem.

Vor himmelske Fader elsker også disse åndelige børn, men de var ikke længere værdige til at være hos ham fordi de gjorde oprør og nægtede at adlyde. De kunne ikke blive født på jorden og få fysiske legemer fordi de havde afvist planen. Det eneste der kunne gøres var at kaste dem ud af Himmelen.

Mange af dem der fulgte vor himmelske Fader var ordineret til at udføre særligt arbejde på jorden. Vi har naturligvis stadig vores handlefrihed — vi er stadig nødt til selv at vælge om vi vil gøre disse ting eller ej. Vi har hver især også fået særlige evner som vi skal udvikle og forøge ved at dele dem med andre. Vor himmelske Fader har forsynet os med alt hvad vi behøver for at blive som ham. □

Denne beretning findes i Abraham 3:21-28, Moses 4:1-4).

Klara

Klara var en flodhest som var meget bedrøvet, for i dag skulle der afholdes talentopvisning i junglen. Alle Klaras junglevenner skulle være med — kun ikke Klara. Klara havde ikke noget særligt talent. Hun kunne ikke danse. Hun kunne ikke synge. Hun kunne ikke jonglere med frugter, slå saltomortaler eller slå på tromme. Og hun havde ingen morsomme historier at fortælle. Hun var bare en ganske almindelig flodhest.

„Åh, kokosnødder," sukkede Klara. „Der må da være noget jeg kan gøre."

Så fik Klara en idé. Hun gik hen til madame Gazelle som havde en danseskole. „Vil du lære mig at danse?" spurgte Klara.

„Jeg vil prøve," svarede madame Gazelle.

Klara tog et par lyserøde dansesko på. Hun lærte at dreje sig og gøre kompliment. Så hoppede hun yndefuldt op i luften. Men da Klara landede på jorden rystede hele junglen. Aber og bananer faldt ned fra træerne som regn, musene hoppede højt op i luften og alle beklagede sig over at junglen rystede.

Klara ville ikke gøre sine venner vrede så hun opgav at danse. Så gik hun hen til Ester elefant som var berømt for sin sang. „Kan du lære mig at synge?" spurgte Klara.

„Naturligvis kan jeg det," svarede Ester.

„Hør nu godt efter." Så løftede hun snabelen og sang: „Jeg vil synge om en lille elefant ..." hun havde en meget smuk stemme. „Så, nu er det din tur," sagde Ester.

Klara brølede: „Jeg vil synge om en lille flodhest ..." så højt hun kunne. Alle hendes venner i junglen holdt sig for ørerne. Hun skræmte Lonni kvælerslange ud af sin rede i træet. „Det går aldrig!" råbte Ester.

Så gik Klara hen til de store chimpan-

og Talentopvisningen

Paula De Paolo

ser. De havde det bedste trapeznummer i junglen. „Vær sød at lære mig at svinge fra træ til træ," tryglede Klara.

„Det skal vi nok," lovede Bimbo chimpanse.

„Men først skal du kravle op i træet, sådan her." Så vimsede han op i et højt træ og vinkede efter Klara. Klara kæmpede for at komme op i træet efter Bimbo. Men så bøjede træet sig lige så stille.

„Træet!" råbte de store chimpanser som stod nede på jorden. Træet og Klara og Bimbo faldt til jorden med et brag. De store chimpanser var glade for at Klara ikke faldt ned på dem. Men Klara var slet ikke glad.

„Jeg kommer aldrig med til den talentopvisning," græd hun.

„Nu skal jeg lære dig at gribe ringe med næsen," tilbød Valter næsehorn.

„Ja men jeg har ikke sådan et horn som du," protesterede Klara.

„Åh," sagde Valter, „det har jeg helt glemt".

„Nu skal jeg lære dig at jonglere med sten," forslog Randi bavian.

„Det var skønt!" sagde Klara. Så kastede hun to sten op i luften. „Av!" De ramte Randi oven i hovedet. Hun måtte hjem og have plaster på.

„Jeg har en morsom vittighed," lo den grinende hyæne, „men jeg skal bruge den til opvisningen. Jeg ville ønske at jeg også havde en du kunne fortælle, Klara."

Trine tiger prøvede at lære Klara at spille mundharmonika. Men Klara kom til at sluge den ved en fejltagelse.

„Hvad skal vi også med en talentopvisning?" sagde hun tvært. „Nu går jeg i vandet og svømmer." Klara svømmede rundt i søen hele eftermiddagen. Da hun var træt tog hun sig en lang, lang lur i vandet. Hun vågnede op ved nogle stemmer der råbte:

„Klara! Klara!" kaldte de.

Klara åbnede øjnene. Hendes venner fra junglen stod inde på kysten. De stod alle med deres kostumer på.

„Klara!" kaldte madame Gazelle. „Vi skal bruge dig."

„Mig?" spurgte Klara.

„Vi har et forfærdeligt problem," sagde Ester. „Du er den eneste som kan hjælpe os."

„Hvad kan jeg gøre?" sukkede Klara.

„Vi skal jo allesammen være med til talentopvisningen," forklarede Bimbo, „og derfor er der ingen som kan kigge på os. Vi har ingen dommer til at vælge hvem der har vundet."

„Åh, det kan jeg!" råbte Klara. Så satte Klara sig på den allerforreste række. Hun klappede så højt hun kunne. Hun lo og morede sig. Hun fløjtede og hun stampede med fødderne. „Hurra! bravo! Ekstra nummer!" råbte hun. „Mere! Mere! Mere!"

Da talentshowet var forbi klappede Klara så længe at alle måtte ind og bukke ti gange. „I var allesammen så gode," sagde Klara, „jeg kan slet ikke finde ud af hvem af jer der har vundet —"

„Vinderen," bekendtgjorde Trine tiger, „er Klara flodhest."

„Mig!" udbrød Klara. „Jamen jeg var jo slet ikke med til talentopvisningen."

„Jo, du var," sagde Lonni kvælerslange.

„Du var det bedste publikum der nogen sinde har været til en talentopvisning."

Alle klappede for Klara. Hun måtte neje. Så fik hun sin belønning — en kurv med frugt — og gik hjem. Hun var en lykkelig flodhest. ☐

Illustreret af Shauna Mooney

KUN FOR SJOV

UDSPEKULERET KUNST

Arline Rose

Hvor meget ved du om kunst? Kan du se om et billede er noget værd? Se på ovenstående billede. Hvis en trekant er 2 point, en cirkel 3 point og en rektangel 4 point, hvor meget er dette billede så værd? (Svar: 69). ☐

GENNEM RINGEN

Roberta L. Fairall

Kan du få bolden i kurven uden at krydse en sort linie?

LABYRINT

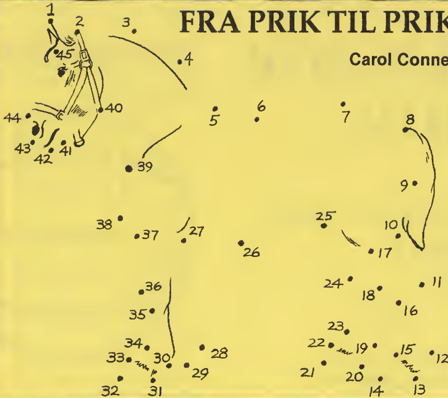
Roberta L. Fairall

Find fejen fra bueskytten til målet

FRA PRIK TIL PRIK

Carol Conner

SAMMENLIGN

Sophie Wessel

Kan du finde de vaser
der har samme mønster?

de slået de andre hold i de regelmæssige kampe og vi ville også slå dem til mesterskabskampen. Som en ekstra sikkerhedsforanstaltning „glemte" én eller anden måske at fortælle Billie om kampen.

Lørdag eftermiddag da kampen skulle spilles var nogle af vore spillere lidt overmodige og gik hen for at få sig en sodavand. Den første kamp begyndte uden dem, men reservespillerne var gode nok. Så kom biskoppen ind med Billie. Begge holdene var i god træning. Kampen stod lige mellem holdene, men vi tabte. Vi havde ikke råd til at tilbageholde vore bedste spillere til den næste kamp. Vi skulle vinde den næste kamp for at have en chance for at vinde 2 ud af 3 kampe.

Billie sad ved siden af træneren under hele den første kamp. „Nu? Kan jeg gå ind nu? Vil du have mig til at spille nu?" Hans udholdenhed virkede distraherende. Træneren sagde fast men venligt til ham: „Gå hen og sæt dig. Jeg skal nok fortælle dig når du skal spille Billie."

Ved slutningen af den førte kamp kunne Billie ikke vente længere. Pointene betød ingenting. Det eneste der betød noget var at spille med. Træneren så på Billie og tøvede længe. Han havde altid ladet alle drengene spille. Ville han ændre denne regel nu? Var princippet ikke vigtigere end kampen?

Det var en enestående gruppe drenge. Det var ikke længere siden end ugen før at træneren havde sagt til dem at alle trænere en gang i sit liv burde have chancer for at arbejde med en gruppe drenge som vores. Han mente nok at vi forstod principper. Han havde ikke noget valg — han måtte lade Billie spille.

Det andet hold servede — lige hen til Billie. Der kom endnu en serve — til Billie — og nok en. Atter og atter blev der servet til Billie. Den anden træner råbte time-out. Han gik hen og talte med sin server. Endnu en serv — direkte til Billie. Det stod nu 11-0 — ingen af serverne var blevet returneret. Omsider gik der en bold i nettet, men da var det for sent. Slutresultatet blev 15-6. Det var vores tur til at vinde i år og vi tabte.

Det andet hold gik ud af banen med sænkede hoveder. Vi kæmpede for at holde tårerne tilbage. Vi kunne ikke forstå det. Vi gik ud af banen og træneren forsøgte at tale. „Jeg mente jeg vidste hvad der var rigtigt." Også han måtte kæmpe for at bevare fatningen. „Jeg tror det er vigtigt for alle at få lov til at spille. Jeg har altid ladet alle spille. Jeg håber at jeg gjorde hvad der var rigtigt." Biskoppen stod der stadig sammen med Billie. Han så ud som om han ville sige noget, men vidste ikke rigtigt hvad. Til sidst brød Billie ind og sagde: „Nå ja, men vi vinder en anden gang!"

Så skete der noget. Biskoppen gav en lektie til præstedømmemødet om at vinde. Han sagde noget om en passiv far der var kommet til templet fordi hans handicappede søn var afholdt af vort kvorum. Han sagde at det var sejr. En eller anden sagde at når Billie fik lov til at spille volleyball kunne han også komme til præstedømmet. Lige med et hørte Billie virkelig hjemme hos os. Vi havde investeret ham i et volleyballmesterskab, og han betød noget for os.

Så kom basketball sæsonen.

Alle kendte Billie nu. Alle vidste at han ville spille med. Dommeren vidste hvad han skulle gøre når Billie forsøgte at drible bolden hen ad banen. Holdene gjorde visse undtagelser på grund af

hans manglende evner. Han var virkelig med i det hele.

Nu skulle der igen spilles om stavsmesterskabet. Vi havde succes i kampene med stavens andre hold, og finalekampen skulle spilles mellem os og det samme hold som vi havde spillet imod til volleyballmesterskabet.

Vi var kommet godt og vel igennem første halvdel af kampen, så gik det hele galt for os. Træneren kunne se hvad der skete og i slutningen af første halvleg var det helt tydeligt for os at alt ville gå galt for os den aften. Mens vi søgte en udvej for at få revanche mod de drenge der slog os i volleyball, skete der noget enestående på basketballbanen.

Billie spillede med. Han kunne slet ikke skyde bolden. Hans ene arm og hånd var lammet og han kunne ikke styre bolden. Men hver eneste gang han fik bolden råbte de andres træner at en eller anden havde gjort fejl imod Billie, så der var frikast til ham. Jeg blev virkelig oprevet. Selv tilskuerne kunne ikke tro deres egne øjne. Hvorfor smilede vores biskop? Så prikkede en af de andre spillere forsigtigt til Billie. En dommer stødte i fløjten og da han gjorde det så forstod alle — selv jeg.

Der blev dømt frikast til Billie, ja faktisk blev der dømt to frikast til ham (bevidste fejl), og når det ikke lykkedes ham at udnytte chancen stod én af drengene fra det andet hold med deres fod på stregen, så Billie kunne få lov at skyde igen, faktisk adskilligt flere gange.

Tilskuerne klappede og opmuntrede Billie. Vi råbte til ham for at opmuntre ham og det samme gjorde det andet hold. Var det virkelig at tabe? Alle arbejdede sammen. Det så ud som om ingen

Det var det år hvor vort hold skulle vinde. Så hvordan kunne træneren lade Billie spille med når vi derved tabte så stort?

brød sig om hvordan resultatet stod. Alle hjalp Billie. Begge holdene hjalp og opmuntrede og støttede Billie. Billie skød en masse fejlskud den aften. Vi opmuntrede ham allesammen, vi lo en lille smule, og Billie tog hjem som aftenens stjerne. Hvem vandt? De gjorde, vi gjorde, og staven gjorde. Vi opdagede at når vi glemmer os selv og vore egne selviske mål, så betyder pointene ikke nær så meget som det enkelte menneske, og vi fandt ud af at vi alle er interesseret i det samme. Drengene på det andet hold var ikke så slemme endda. Selv dommerne er menneskelige. Og det er ikke verdens ende at tabe en kamp, ikke når man sejrer.

Vi fortsatte samme år og spillede med i forskernes spejderolympiade. Vi spillede holdkampe i vollyball og basketball, nogle vandt vi og nogle tabte vi. Men vi investerede stadig i Billie og vi underviste nogle andre hold — eller Billie underviste nogle andre hold — i at sejren kun betyder noget når man udvikler gode egenskaber eller som vores biskop siger: „Når I derved udvikler gode egenskaber." Og jeg tror det var noget vi lærte gennem Billies gode egenskaber.

Vores biskop sagde at Billie er her for at lære os noget. Og nu iagttager vi ham allesammen lidt nærmere for at se hvad mere vi kan lære af ham. ☐

SÅLEDES ELSKEDE GUD VERDEN

Præsident Spencer W. Kimball

Før jeg blev kirkens præsident var jeg medlem af De tolv apostles Kvorum og som sådan fik jeg til opgave at besøge nogle af landene i Sydamerika, i forskellige forsamlinger blandt de hellige. Vi blev godt modtaget i alle lande af deres ledere og af pressen.

Jeg blev interesseret i en bemærkning som en journalist fra én af de største aviser i Brasilien kom med. Hun havde hørt min tale dagen før, om søndagen, hvor jeg havde talt temmelig kraftigt om evangeliets gengivelse. Hun spurgte mig hvorfor Kristus blev korsfæstet.

Jeg svarede: „Fordi han sagde: ‚Jeg er Guds Søn.' "

Hendes næste bemærkning chokerede mig: „Det skulle han aldrig have sagt, vel? Han var jo ikke Guds Søn, var han vel?"

Jeg troede det skulle være en vittighed. Jeg så hende ind i øjnene et øjeblik og troede hun skulle til at smile. Men det gjorde hun ikke. Og så sagde jeg fast og bestemt: „Han *sagde* at han var Guds Søn fordi han *var* Guds Søn."

Senere læste jeg en artikel i en påskeudgave i en af Sydamerikas, største byers aviser. Forfatteren til artiklen var præst og havde en masse akademiske titler i forbindelse med sit navn. Jeg læste hele artiklen og ikke en eneste gang blev Himlens og jordens Herre, Forløseren, Frelseren nævnt. Han talte hele tiden om „Jesus". Han citerede to eller tre skriftsteder hvori der står at Jesus

„Så tog han (Simeon) Jesusbarnet i sine arme og priste Gud og sagde: ‚Herre! nu lader du din tjener gå bort i fred . . . Thi mine øjne har set din frelse.' " (Luk. 2:28-30). Malet af J. J. Tissot.

af Nazaret var andet og mere end tømrerens søn, men ikke et eneste sted i artiklen blev Kristus som udgød sit kostbare blod for ham givet nogen anden titel.

På den samme tur stillede jeg til et møde 400 af de forsamlede missionærer dette spørgsmål: „Hvad mener I om Kristus og påstanden om ham?" Så hørte jeg 400 inspirerede vidnesbyrd fra unge mennesker — sikre vidnesbyrd, fulde af overbevisning.

Jeg kom i tanke om hvad Paulus sagde: „Da jeg kom til jer, brødre, kom jeg heller ikke og forkyndte jer vidnesbyrdet fra Gud med fremragende veltalenhed eller visdom. Thi jeg havde fattet det forsæt ikke at ville vide af noget andet, medens jeg var iblandt jer, end Jesus Kristus og det som korsfæstet." (1 Kor. 2:1-2).

Jeg kan ikke se hvordan vi på nogen måde kan fejre påske uden at tale om Herren, Jesus Kristus. Selv djævlene ved at Jesus er Kristus. Ved en bestemt lejlighed råbte djævlene og sagde: „'Du er Guds Søn;' men han talte strengt til dem og forbød dem at røbe, at han var Kristus." (Luk. 4:41). Ved en anden lejlighed svarede en ond ånd og sagde til dem: „Jesus kender jeg, og om Paulus ved jeg besked, men I, hvem er I?" (Ap. G. 19:15). Engang „råbte nogle besatte: ‚Lad os i fred, du Guds Søn! Er du kommet her for at pine os før tiden?' " (Matt. 8:29).

Jeg tror at Pontius Pilatus var temmelig overbevist i sit hjerte og at hans samvittighed tvang ham til at lade Frelseren gå fri, men på grund af politiske ambitioner og af andre grunde, overleverede han Frelseren til korsfæstelse, til trods for sin kones tryglen. Men selv efter dette skrev han på korset i tre sprog — hebraisk, græsk og latin — den berømte udtalelse: „Jesus af Nazaret, jødernes konge." Jøderne blev fornærmede og sagde: „Skriv ikke: ‚Jødernes konge,' men: ‚Han sagde: Jeg er jødernes konge.' "

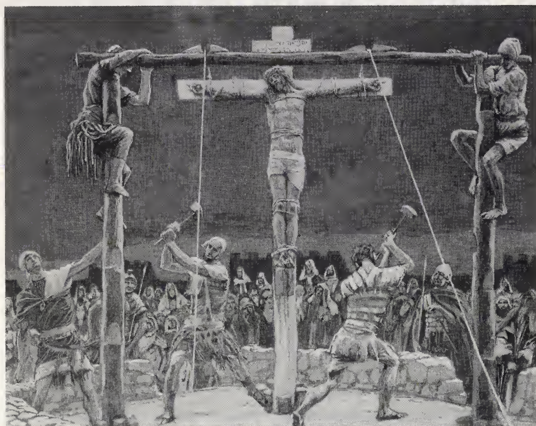
Pilatus svarede: „Hvad jeg skrev, det skrev jeg." (Joh. 19:19-22).

I har sikkert læst om Natanael, manden uden svig, som da han så Kristus sagde: „Rabbi! du er Guds Søn, du er Israels konge." (Joh. 1:49).

Paulus var lige blevet omvendt, men havde knap nok fået sit syn tilbage efter sin usædvanlige oplevelse, før han gik direkte ind i synagogerne og forkyndte om Kristus „at han *er* Guds Søn".

Hvorfor undgår præster med vilje at nævne navnet på den Guddom, som de foretrækker at kalde Jesus? Der er titusinder af Jesus'er i verden. I alle de spansktalende lande kan du finde dem alle steder. De udtaler det Ha-sus, men det er det samme som Jesus. Der var kun én Jesus som blev Lysets Prins, ophavet til vor frelse.

Joseph Smith sagde: „Jeg havde virkelig set et lys, og midt i det lys så jeg to personer, og de talte virkelig til mig, og selv om jeg blev hadet og forfulgt, fordi jeg sagde, at jeg havde set et syn, var det alligevel sandt; og medens de forfulgte og smædede mig og talte allehånde ondt om mig, uforskyldt, fordi jeg sagde det, følte jeg mig drevet til at sige i mit hjerte: Hvorfor forfølge mig, fordi jeg siger sandheden? Jeg har virkelig set et syn, og hvem er jeg, at jeg kan modstå Gud? Og hvorfor tænker verden på at få mig til at fornægte, hvad jeg virkelig har set? Thi jeg havde set et syn; jeg vidste det, og jeg vidste, at Gud vidste det, og jeg kunne ikke fornægte det, og jeg vovede heller ikke at gøre

Malet af J. J. Tissot

„Det var den tredie time, da de korsfæstede ham." (Mark. 15:25).

det. Thi jeg vidste i det mindste, at ved at at gøre så, ville jeg forsynde mig imod Gud og komme under fordømmelse." (Joseph Smiths Skrivelser, 2:25).

I husker sikkert hvad Jesus sagde dengang han spurgte disciplene: „Hvem siger folk, at Menneskesønnen er?" De svarede og sagde at folk troede han var Elias eller en af de andre profeter, og derpå stillede Herren igen spørgsmålet, og jeg kan forestille mig hans gennemborende blik og hans forventningsfulde øjne: „Men I, hvem siger I, at jeg er?" Svaret på dette spørgsmål er én af de mest spændende og strålende af alle de udtalelser der er fremkommet: „Du er Kristus, den levende Guds Søn." Vi må heller aldrig glemme den næste udtalelse: „Thi det har kød og blod ikke åbenbaret dig, men min Fader, som er i Himlene." (Matt. 16:13-17). Det er med andre ord ikke mennesker der har fortalt jer dette, men min Fader har åbenbaret jer det. Det er en stor åbenbaring I har fået, og I ved det.

Jeg stillede 400 missionærer det spørgsmål som Herren stiller enhver mand, kvinde og ethvert barn på denne jord: „Hvem siger folk, at Menneskesønnen er?" Og jeg var taknemmelig da jeg hørte hundreder svare således: „Du er Kristus, den levende Guds Søn."

Og det er mit vidnesbyrd til jer, at Jesus virkelig er Kristus, den levende Guds Søn. □

„JEG GIK I DAG HVOR JESUS GIK"

Præsident Harold B. Lee

Præsident Lee var førsterådgiver i Det øverste Præsidentskab da han skrev denne artikel i 1972 om sit besøg i det hellige land. Præsident Lee virkede som kirkens præsident fra juli 1972 til sin død i december 1973

Vi tilbragte tre vidunderlige dage med at spadsere på hellig jord og følte os påvirket af det største menneske som nogen sinde har levet på denne jord, Jesus Kristus, selve den levende Guds Søn.

På vejen til det hellige land læste vi beretningerne i de fire evangelier og hver gang vi forlod vort værelse bad vi Herren om at gøre os døve for det rejselederen sagde om de historiske steder og yderst følsomme overfor de åndelige indtryk vi fik, så vi kunne vide frem for blot at høre hvor de hellige steder lå.

Her i det hellige land tror jeg at jeg for første gang begyndte at værdsætte det skønne, hellige refræn der er sat i musik: „Jeg gik i dag hvor Jesus gik."

Mens vi sammen med en kompetent rejseleder kørte omkring ni kilometer i en lejet bil fra Jerusalems bymur til Betlehem, der ligger beskyttet i Judæas høje, kunne vi i fantasien atter høre tonerne fra den smukke julesalme:

„O Betlehem, du lille by,
så skøn du ligger der.
I nattens skær en stjernehær
så mildt ned til dig ser,
dog i de mørke gader
ses evighedens lys.
Vort håb og tro for sjælens ro
i krybben lagdes nys."
(Sange nr. 105).

Længere fremme, og på vores venstre side, kunne vi se hyrdernes mark. Når vi så op ad bjergsiden hvor der stadig gik får, således som der også gjorde for næsten 2000 år siden, så vi for os

---

Den hellige grav i haven. (Fotograferet af Eldon K. Linschoten).

hvilken betydning hyrdernes historie havde.

„I den samme egn var der hyrder, som lå ude på marken og holdt nattevagt over deres hjord.

Og en Herrens engel stod for dem, og Herrens herlighed strålede om dem, og de blev grebet af stor frygt.

Men engelen sagde til dem: ‚Frygt ikke; thi se, jeg forkynder eder en stor glæde, som skal være for hele folket.

Thi eder er i dag en frelser født i Davids by; han er Kristus, Herren!" (Luk. 2:8-11).

Pludselig så det ud som om vi sammen med hyrderne var ved at nærme os klippenhulen som nu danner grundvold for Kristi-fødsel-kirke. Det virkede som der på dette sted var en åndelig forsikring om at dette virkelig var et helligt sted. Nede i kælderen findes en klippehule som for os virkede som et helligt sted.

Hinsides Jeriko, palmernes by, blev vi atter betaget af en vidunderlig ånd ved Jordanflodens bredder. Det var her den modige Johannes Døber havde døbt Menneskesønnen. Den hellige begivenhed der fandt sted her er ganske enkelt beskrevet således:

„Men da Jesus var blevet døbt, steg han straks op af vandet, og se, Himlene åbnedes, og han så Guds Ånd dale ned som en due og komme over ham.

Og se, der lød en røst fra Himlene, som sagde: ‚Denne er min Søn, den elskede; i ham har jeg velbehag.' " (Matt. 3:16-17).

Vi kørte omkring 5 km bort fra Jerusalems bymur ad vejen til Martas, Marias og Lazarus' bolig, hvor Mesteren kunne dyrke mere omgang med venner end indenfor Jerusalems porte, blandt de mange erhvervsdrivende jøder. Et lille stykke fra det sted hvor Marta og Maria boede findes Lazarus' klippegravkammer. Mens vi stod foran indgangen til gravkammeret erindrede vi hvilket drama der fandt sted da Frelseren, lige før han oprejste Lazarus, erklærede betydningen af sin store mission, idet han sagde til Marta:

„Jeg er opstandelsen og livet; den, som tror på mig, skal leve, om han end dør.

Og enhver, som lever og tror på mig, skal i al evighed ikke dø. Tror du det?"

I tankerne kunne vi høre Martas brændende vidnesbyrd: „Ja, Herre! jeg tror, at du er Kristus, Guds Søn, den, som kommer til verden." (Joh. 11:25-27).

I fantasien var vi vidner til det mirakel der fandt sted da Lazarus blev oprejst og Frelseren stod ved dette gravkammers indgang og så på Lazarus der var svøbt i ligklæder. Han var blevet begravet flere dage før, men Jesus råbte med høj røst til ham: „Lazarus, kom herud!" (Joh. 11:43). Dette guddommelige menneskes magt over døden havde gjort sig gældende.

Det var her på en fremstående bjergtop at Kristi himmelfart fandt sted, og to mænd i hvide klæder stod ved siden af og sagde til mængden, som stod og så op i skyerne: „I galilæiske mænd, hvorfor står I og ser op imod Himmelen? Denne Jesus, som er optaget fra jer til Himmelen, han skal komme igen på samme måde, som I har set ham fare til Himmelen." (Ap. G. 1:11).

Vi spadserede igen på hellig jord da vi gik ind i Getsemane. På et af de mest åndelige steder, i Getsemane have, står der otte gamle, knudrede oliventræer.

Det var her Kristus knælede, nærved

Oliebjerget (Fotograferet af Lynn M. Hilton)

det sted hvor vi stod. Vi fornemmede de intense lidelser bag ordene som beskriver dette i en stor åbenbaring:

„Og mine lidelser gjorde, at selv jeg, Gud, den største af alle, skælvede af smerte og blødte fra hver pore og led både på legeme og sjæl og ønskede, at jeg ikke skulle drikke den bitre kalk." (L&P 19:18).

Og derpå bad han: „Min Fader! er det muligt, så lad denne kalk gå mig forbi; dog ikke, som jeg vil, men som du vil." (Matt. 26:39).

Vort besøg i Jerusalem var nu ved at være forbi. Vi var sammen med rejselederen gået igennem den bygning hvor dommersalen ifølge overleveringerne lå. Det var her Mesteren blev slået og dømt til døden af en folkefører som forvrængede retfærdigheden. Vi gik ad den vej som man formoder Kristus gik med korset, hen til det sted hvor man mener korsfæstelsen fandt sted ved den hellige grav. Men vi følte at dette var det forkerte sted. Vi følte ikke den åndelighed som vi havde følt de andre steder, for da apostlen Paulus talte om korsfæstelsen sagde han:

„Derfor led også Jesus *uden for byporten,* for at han kunne hellige folket ved sit blod." (Heb. 13:12, fremhævelse tilføjet).

Han led med andre ord døden på korset for menneskehedens synder, dog ikke inden for Jerusalems porte men uden for, og alligevel forsøgte rejselederen at få os til at tro at Kristi korsfæstelse fandt sted inden for murene.

Desuden var dét vi så her, ikke i overensstemmelse med Johannes' beskrivelse af det sted hvor korsfæstelsen og begravelsen fandt sted, for Johannes sagde:

„Og ved det sted, hvor han var blevet korsfæstet, lå der en have, og i haven en ny grav, hvori der endnu aldrig var lagt nogen.

Der lagde de Jesus, af hensyn til jødernes beredelsesdag, fordi den grav lå i nærheden." (Joh. 19:41-42).

Vi skulle besøge endnu et sted, haven med gravkammeret. Det er de forenede brødres kirke der ejer den. Da rejselederen fulgte os derhen gjorde hun det på en måde som om det nærmest var en efterskrift, og da damen sammen med sin lille søn førte os gennem haven, så vi en høj uden for Jerusalems bymur — kun et kort stykke fra dommersalen som lå inden for bymuren. Haven lå temmelig nær ved eller „i højen" som Johannes sagde, og her var en gravhule udhugget i en klippe, tilsyneladende gjort af én som havde råd til et så fortrinligt håndværk.

Der var noget der gjorde indtryk på os mens vi stod der, og vi fornemmede at dette måtte være det helligste sted af dem alle. I tankerne forestillede vi os at vi kunne have været vidner til den dramatiske begivenhed som fandt sted her. Denne grav havde en indgang som kunne forsegles med en sten og der var lavet spor efter en sten som om den var rullet hen for gravens indgang. Stenen var nu fjernet, men sporene efter den var der stadig. Da Maria havde kigget ind i graven og set at Kristus var væk, gik hun ud og græd bitterligt.

„Men Maria stod uden for ved graven og græd. Som hun nu stod og græd, kiggede hun ind i graven,

og hun ser to engle i hvide klæder sidde dér, hvor Jesu legeme havde ligget, en ved hovedet og en ved fødderne.

De siger til hende: ‚Kvinde! hvorfor græder du?' Hun svarer dem:

‚Fordi de har taget min Herre bort, og jeg ved ikke, hvor de har lagt ham.'

Da hun havde sagt det, vendte hun sig om, og hun ser Jesus stå der; men hun vidste ikke, at det var Jesus . . .

Jesus siger til hende: ‚Rør ikke ved mig; jeg er jo endnu ikke faret op til min Fader. Men gå til mine brødre og sig til dem. Jeg farer op til min Fader og jeres Fader, til min Gud og jeres Gud.'" (Joh. 20:11-14, 17).

Den aften stod vi på altanen til vort hotelværelse og så ud over silhouetterne der tegnede sig mod himlen — det var Zions bjerg — det var her kong Davids tårn lå som et landemærke, sagde man til os, det sted hvor det sidste måltid blev spist, lige før Frelseren gik ned til Kedron bækken, og til det sted hvor han blev forrådt og dømt og endelig led døden. Her på Zions bjerg, eller i Amerikas ny Jerusalem (de som gransker skrifterne er ikke enige om hvilket sted), skal det største drama i hele verdens historie tage sin begyndelse når Herren kommer for anden gang. Mesteren selv har beskrevet denne betydningsfulde begivenhed:

„. . . Lammet skal stå på Zions bjerg og med ham hundrede og fire og fyrre tusinde som har deres Faders navn skrevet på panden . . .

Og det skal være en røst som mange vandes lyd og som en stærk tordens røst, der skal nedstyrte bjergene, og dalene skal ikke mere findes." (L&P 133:18; 22).

„Og Herren skal sætte sin fod på det-

Getsemane have. (Fotograferet af Gerald Silver på Lynn Hilton Ekspeditionen i 1976).

te bjerg, og det skal gå midt over, og jorden skal skælve og rave frem og tilbage, selv himlene skal ryste.

Og Herren skal lade sin røst høre, og alle jordens ender skal høre den, og jordens folk skal sørge, og de der har lidt skal indse deres dårskab. . .

Og da skal jøderne se på mig og sige: Hvad er det for sår i dine hænder og fødder?

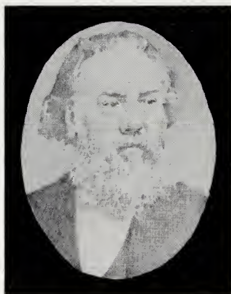
Da skal de erkende, at jeg er Herren, og jeg vil sige til dem: Det er de sår, hvormed jeg blev såret i mine venners hus. Jeg er den, der blev ophøjet. Jeg er Jesus, der blev korsfæstet. Jeg er Guds Søn." (L&P 45:48-49, 51-52).

Da vi den næste morgen kørte over stenhøjene langs Jaffa vejen til Tel Aviv lufthavnen, så vi hvilket arbejde de hjemvendte jøder havde udført for at få „ødemarken til at blomstre som en rose", således som profeterne har forudsagt.

Da jeg forlod stedet betød nogle af disse oplevelser for mig at jeg fik nogle følelser for vor Herres og Frelsers mission som jeg aldrig før havde haft. De havde gjort et dybt indtryk på mig, et så dybt indtryk som jeg aldrig før havde følt, om hvad det vil sige at være et særligt vidne. Jeg kan sige af min sjæls fulde overbevisning at jeg ved at Jesus lever. Jeg ved at han virkelig var Guds Søn. Og jeg ved at i denne kirke og i Jesu Kristi evangelium finder vi vejen til frelse. □

APOSTLEN DER FALDT FRA

Calvin N. Smith

Illustreret af Ted Henninger

En af vore dages apostle, Thomas B. Marsh, kunne have efterfulgt Joseph Smith som kirkens præsident, men han afviste de råd han fik gennem Ånden og blev en nedbrudt og fortabt mand.

I september 1830 advarede Herren Thomas B. Marsh således: „Styr dit hus i sagtmodighed og vær standhaftig." Hvis bror Marsh havde rettet sig efter dette råd, som nu står i afsnit 31 i Lære og Pagter, så ville han som seniorapostel og den næste i rækken have efterfulgt Joseph Smith som kirkens præsident frem for Brigham Young. Han valgte i stedet for at ignorere det guddommelige råd og måtte betale en høj pris for sin ulydighed.

Thomas Baldwin Marsh blev født i Acton, Massachusetts, den 1 november 1799 eller 1800. Han havde ikke nogen lykkelig barndom. Da han var 14 år løb han hjemmefra og i de næste par år havde han mange forskellige jobs. I 1820 giftede han sig med Elizabeth Godkin og kort tid efter gik han ind i købmandsbranchen i New York. Nogen tid senere fik han arbejde i et clichestøberi i Boston hvor han blev en meget dygtig sætter.

Lige fra den første tid af sit ægteskab

var han meget interesseret i religion. Han tilsluttede sig metodistkirken, men forlod den da han blev overbevist om at den ikke var helt i harmoni med skriften. Han tabte dog ikke modet, for i samme periode fik han en stærk åndelig inspiration om at den sande Jesu Kristi kirke snart ville blive genoprettet i sin helhed.

I 1829 bevægede Ånden ham til at tage til det vestlige New York for at søge sandheden. Her hørte han om udgivelsen af Mormons Bog, som var nært forestående, og opsøgte Martin Harris som forklarede ham dette nye skrifts oprindelse. Da Marsh havde tilbragt nogen tid i Palmyra vendte han hjem til Boston med en kopi af de første 16 sider af manuskriptet til Mormons Bog. Han viste dem til sin hustru som, ligesom Thomas, omgående fik den inspiration at bogen var sand. Efter at Thomas i et år havde korresponderet, ikke alene med Martin Harris men også med Oliver Cowdery og Joseph Smith, flyttede familien Marsh til Palmyra i New York. Det var i 1830 og de blev omgående døbt i den nyorganiserede kirke.

Senere samme måned fik Joseph Smith den åbenbaring som tidligere er citeret angående de velsignelser Marsh ville få, dersom han var trofast. Det blev lovet ham at han ville være „læge for kirken", hvilket antydede at han ikke alene havde talent for at finde nye medlemmer, men at han også kunne skelne mellem de allerede eksisterende kirker. Han fik endvidere denne advarsel: „Bed altid, så du ikke falder i fristelse og mister din løn." Selv på dette tidlige tidspunkt var det som om Herren var opmærksom på Thomas Marsh' svagheder og ivrig efter at hjælpe ham til at overvinde dem.

Den 3. juni 1831 blev han ordineret til højpræst og virkede trofast i sine stillinger i kirken. Han var så dygtig at han blev valgt til at lede et af de første kompagnier af hellige som drog til Missouri i 1832. Den 11. september 1833 blev han kaldet til at være præsident for Big Blue grenen. Det var på dette tidspunkt at forfølgelserne af kirkens medlemmer tog til i Missouri, og hans gren var den første som led under Missouripøbelens forfølgelser.

Præsident Marsh led tålmodigt under en hel del personlige krænkelser som han udsattes for af de grove kolonister i grænselandet, og hans mod var en stadig inspiration for grenens medlemmer. Efterhånden som forfølgelserne bitterligt tog til blev han valgt ind i en komité som skulle fremlægge de helliges klager for Missouris officielle ledere. Han talte så bevægende på sit folks vegne at general Atchison i Missouris milits græd ved det. De forsamlede som han talte til var så rørt at de så igennem fingre med resolutioner, blot for at hjælpe det sidste dages helliges folk med at finde et nyt sted hvor de kunne bosætte sig.

Den 3. juli 1834 var kirkens højpræster forsamlede i Clay County for at modtage instruktioner af Joseph Smith, som netop havde ført en gruppe af Kirtlands medlemmer til Missouri for at de kunne lette byrderne for de hellige der. Ved dette møde blev det første højråd organiseret og Thomas blev valgt ind i højrådet. Det var en af de største kaldelser i kirken på det tidspunkt, eftersom der gik endnu 9 måneder før De tolv apostles Kvorum blev organiseret.

Da de tolv apostle var valgt i februar 1835 blev Thomas Marsh, som var et af de fire medlemmer i det oprindelige råd, forfremmet til apostel, og han blev

faktisk kaldet til at være præsident for De tolvs Kvorum.

I de næste tre år var præsident Marsh trofast i sin betroede stilling. Men i 1838 begyndte hans begejstring for evangeliet at kølne efterhånden som forfølgelserne blev værre og problemerne i familien blev større. I maj samme år døde hans 15-årige søn, James, og apostlen Marsh' nidkærhed for evangeliet dalede betydeligt. Da Marsh blev klar over at han ikke udførte sin pligt rigtigt begyndte han at slække på sit arbejde. Og, som han senere indrømmede, blev han „jaloux på profeten (Joseph Smith) . . . og tilbragte al sin tid med at finde fejl".

I denne periode hvor mismodet intensiveredes mens frafaldets sæd udklækkedes, var det med en særlig smerte at Herren forsøgte at bringe den forvildede Marsh tilbage til folden. Heber C. Kimball har fortalt om Herrens frugtesløse personlige indgriben for at redde Marsh fra helt at miste troen, idet han siger: „Han (Marsh) trak sig ind i sig selv, han bad ydmygt og Gud gav ham en åbenbaring. Han nedskrev den . . . (åbenbaringen) i hvilken Gud sagde til ham hvad han skulle gøre. Han skulle støtte bror Joseph og tro på at det, bror Joseph sagde var sandt. Marsh valgte imidlertid at følge en anden kurs og således ændrede han drastisk sin egen skæbne samtidig med at han bragte missourianernes vrede ned over samtlige sidste dages helliges hoveder.

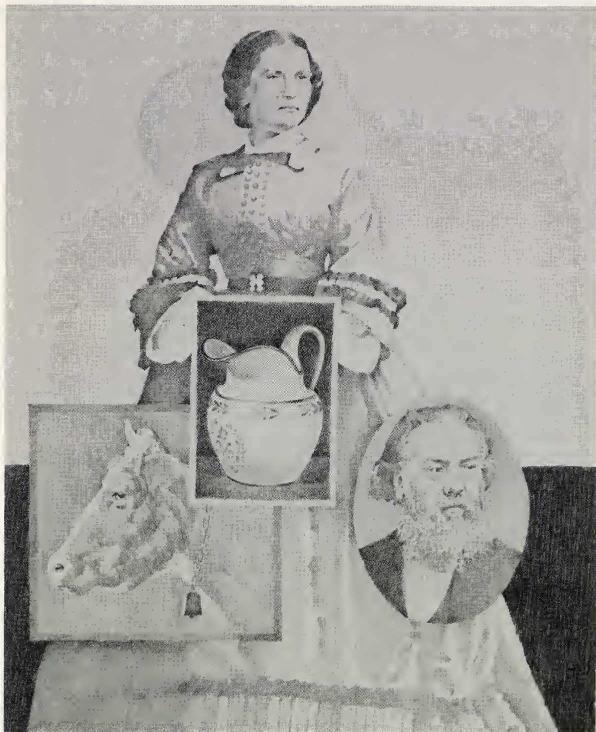
Den hændelse som blev årsag til at Thomas B. Marsh faldt fra kirken var utrolig banal. Hans hustru og en anden af kirkens kvinder — søster Harris — havde aftalt at dele mælken fra de køer de to familien ejede i fællesskab. Det var noget kvinderne skulle gøre når det var deres tur til at få al mælken, for at der kunne blive nok til at dække familiens behov og til også at lave ost. Begge kvinderne var enige om at selv den tykke fløde skulle deles. Men søster Marsh ville gerne lave ekstra god ost så hun tilbageholdt lidt af fløden fra hver ko, selv om hun påstod at hun havde sendt al mælken til søster Harris. Herved opstod et skænderi".

Da kirkens ledere blev opmærksomme på sagen blev der afholdt en retsag af en gruppe lærere som på behørig vis var konstitueret. Dommen gik imod søster Marsh. Sagen blev appelleret til biskoppen, han afsagde den samme kendelse. Marsh blev meget ophidset over denne hændelse og bragte sagen for højrådet.

Deres kendelse faldt også ud til søster Harris' fordel. Til sidst bragte Marsh sagen for Det øverste Præsidentskab. Da profeten og hans rådgivere støttede søster Harris blev Marsh voldsomt vred. Han sværgede at han ville støtte sin hustru „om han så skulle havne i helvede for det".

Den 24. oktober 1838 blev en mørk dag i kirkens historie. To rasende mænd, Marsh og Orson Hyde, red til Richmond i Missouri. Her underskrev de en beediget erklæring som bl. a. sagde at Joseph Smith var leder for en bande fanatikere som kaldtes „Danitterne" og at de „måtte aflægge ed på at støtte kirkens ledere i alt hvad de sagde og gjorde, om det var rigtigt eller forkert".

I edserklæringen stod der endvidere at Joseph Smith betragtede sig selv som overhoved for landets lov og at han ville blive „en anden Muhammed for sin generation", om det så kom til at bety-

de at de som stod ham i vejen kom til at udgyde blod i stor stil.

Denne provokerende erklæring frembragte, efter George A. Smiths mening, „en tilintetgørelsesordre fra Missouris regering om at fordrive 15.000 hellige fra deres hus og hjem, og det blev årsag til at nogle tusinder blev udsat for lidelser blot som følge af denne affære". (Marsh måtte bære en større del af skylden for dette end Orson Hyde. Den sidste led under efter-

virkningerne af en ondartet feber hvorved hans tænkeevne midlertidig blev ødelagt, hvilket præsident John Taylor senere bemærkede).

Joseph Smith som hørte grunden til Marsh' adfærd, erklærede: „Lad det være en advarsel for alle mennesker, så de af ham kan lære at Gud vil beskæmme den der ophøjer sig selv." Marsh blev udelukket af kirken den 17. marts 1839 og da begyndte denne profeti at blive fuldstændig opfyldt.

I næsten to årtier efter sit frafald boede Marsh fortsat i Missouri. I denne periode fik han meget dårlige nerver på grund af de mørkets gerninger han havde udøvet imod de sidste dages hellige. Hans fysiske og psykiske tilstand forværredes hurtigt. I 1856 fik han en hjerneblødning hvorved han blev fuldstændig lam i seks uger. Under denne sygdom kom han, ligesom den fortabte søn, til sig selv og svor at han pånу ville tilslutte sig kirken dersom Gud ville tillade det. Han besluttede sig til at tage til Utah. Marsh' hustru nægtede at tage med ham, men han lod sig ikke stoppe. Han tog fra Missouri med kun 5$ på lommen og han bad Gud om at forsyne ham med midler, så han kunne samles med sit folk. Hans bønner blev besvaret. Inden han var kommet ud af Missouri havde han samlet endnu 50$.

(Der er ingen optegnelser som viser hvad der skete Elizabeth Marsh, selv om der i *Utah Genealogical and Historical Magazine,* 1938 står at hun „formodentlig er død i begyndelsen af 1857". I en af den tids beretninger står der at hun „forlod ham (Marsh) med sine børn og at han så stod alene i verden". Ud over beretningen om deres søn, James', død står der ingen steder noget om hvor mange børn ægteparret havde eller hvad der skete dem. Men sidst i 1800-tallet har en missionær i Mexico imidlertid skrevet i sin dagbog at en søn af Thomas B. Marsh arbejdede som sekretær i frimurerlogen i Mexico City).

Efter en spadseretur på adskillige hundrede miles ankom Marsh til et af kirkens medlemmer, Wandle Mace. som på dette tidspunkt boede i Florence (tidligere Winter Quarters), Nebraska. Marsh gjorde intet forsøg på at dække over sine tidligere synder. Da han præsenterede sig for familien Mace var det som „Thomas B. Marsh, frafalden mormon . . . (jeg ønsker nu) at vende tilbage og ende mine dage sammen med de hellige".

Turen til Nebraska gjorde et alvorligt indhug i de få kræfter Marsh endnu havde tilbage. Natten før han ankom til Mace fik han endnu en hjerneblødning, der gjorde ham så svag at han ikke kunne skære sin mad i stykker.

(Wandle Mace har i sin dagbog skrevet at Marsh „kun var et vrag af sit tidligere jeg, et fysisk vrag og et psykisk vrag". Han skriver også en anden version (formodentlig Marsh' egen,) af hvad der skete mellem Marsh og hans hustru. „Marsh," skrev han, „forlod sit hjem i Missouri, sin hustru, sine børn, sine venner osv., og tog kun det som han kunne bære med sig")

Marsh var så fast besluttet på at tilslutte sig kirken at han tryglede sin vært om at udføre de nødvendige ordinanser om så „du bliver nødt til at døbe mig i en vandpyt". I løbet af de næste par dage fik Marsh det noget bedre og det blev besluttet at han, hvis det var muligt, skulle søge tilladelse hos Brigham Young før han tilsluttede sig kirken påny.

Da Marsh havde boet nogen tid hos

Fotografi af Tempelpladsen i Salt Lake City, der viser the Bowery hvor den gendøbte Thomas B. Marsh af de hellige blev opretholdt så han kunne optages fuldt ud i de helliges fællesskab.

Mace, og var kommet til kræfter, genoptog han sin rejse. Under rejsen blev han stadig svagere og var bange for at han skulle dø, derfor forsøgte han at blive døbt, da han mødte tre missionærer på sin vej vestover, efter tur over 1600 km. Missionærerne gjorde som de blev bedt om. Efter dåben skete der en bemærkelsesværdig bedring i hans helbred og han kunne foretage resten af sin rejse uden der skete noget alvorligt.

Dagen efter at Marsh, den 4. september 1857, var kommet til Salt Lake City gik han op på præsident Youngs kontor for at blive klar over om hans nylige gendåb kunne accepteres. Præsident Young syntes det var bedst at Marsh bragte sagen frem for kirken. Den næste dag blev han fremstillet for de hellige i the Bowery på tempelpladsen, hvor kirkens store møder dengang blev afholdt. Den angrende Marsh begyndte sin tale med følgende: „Jeg ved ikke hvordan jeg skal få hele denne mægtige forsamling til at høre på mig

og forstå mig. Jeg har aldrig haft nogen stor stemme, men den er blevet langt svagere i de senere år hvor jeg er blevet hjemsøgt af Jehova. Han elskede mig for meget til at lade mig gå uden at blive tugtet ... Skulle der være nogen blandt folket her som nogen sinde skulle finde på at falde fra og gøre som jeg har gjort, må I være forberedt på en grundig afstraffelse, hvis I er således at Herren elsker jer. Men hvis I vil tage imod et godt råd, så støt jeres autoriteter ..." Derpå advarede han dem imod den frafaldnes skæbne. „Når man kommer dertil," sagde han, „kan man ikke et eneste øjeblik tænke eller føle som man gjorde, før man mistede Kristi Ånd. For når folk falder fra bliver de overladt til mørket."

Da Marsh havde afsluttet sin dybt rørende tale blev hans navn fremlagt for forsamlingen, så de kunne stemme for om han atter skulle optages fuldt ud i fællesskabet. De hellige tilgav og støttede ham ensstemmigt.

Ca. en måned efter at den 58-årige Marsh var ankommet til Salt Lake City giftede han sig med en engelsk omvendt, Hannah Adams, under en ceremoni der blev udført af Brigham Young på hans kontor. Fem år senere, i 1862, på Marsh' fødselsdag, modtog han og Hannah deres tempelbegavelser og blev beseglet for tid og al evighed i Endowment House i Salt Lake City. Ind imellem disse to begivenheder flyttede Marsh med sin hustru til Spanish Fork syd for Salt Lake City, hvor han fik arbejde som skolelærer.

På De forenede Staters mandtalsliste for 1860 står Marsh og hustru som beboere i Spanish Fork, men der står ikke noget om børn.

Marsh fik præstedømmet igen og i kirkens optegnelser fra 1859 kan man se at han kom til højpræsternes kvorumsmøder.

Hans helbred var dog så dårligt at han kun var delvis aktiv, og hans tilstedeværelse i kirken blev mere og mere uregelmæssig efterhånden som hans fysiske tilstand forværredes. Sidste gang han nævnes som aktiv deltager i et sidste dages helligt møde var da han bad afslutningsbønnen i Spanish Fork ward i 1861.

Nogen tid senere flyttede Marsh til Ogden nord for Salt Lake City, hvor han kom under David M. Stuarts omsorg, det var biskoppen for Ogden første ward, han fik til opgave at sørge for Marsh på hans gamle dage. Marsh fik et hus og livets nødvendigheder indtil sin død, engang i januar 1866. Han blev begravet på kirkegården i Ogden hvor der står en gravsten som et tavst vidne om Thomas Baldwin Marsh' mærkelige historie. Hans liv ville være blevet helt anderledes, dersom han havde fulgt Ånden og sine brødre, havde udøvet selvdisciplin og afvist sin hustrus bedrageriske tilskyndelser. Det gjorde han ikke og måtte som følge deraf lide de forfærdelige konsekvenser. Til hans fordel skal det dog siges at han gjorde det bedste han formåede for at sone for sine tidligere misgerninger og da han endte sin jordiske tilværelse var han til fulde inde i kirkens fællesskab. □

Bror Smith er professor i talekommunikation ved Easter Illinois University og medlem af Champaign stavens højråd i Illinois. Denne artikel er taget fra en artikel han skrev til Church News.

HAVEN MED DEN HELLIGE GRAV

John A. Tvedtnes

Lige siden år firehundrede e. Kr. har mange hellige vist ærbødighed for det sted hvor Den hellige Gravs kirke i Jerusalem ligger, og betragtet det som stedet hvor Jesus blev korsfæstet, begravet og hvor han opstod.

Besøgende får forevist en lille klippetop som siges at være Golgata, samt på et nærliggende sted en klippegrav som påstås at være den grav Kristus blev lagt i.

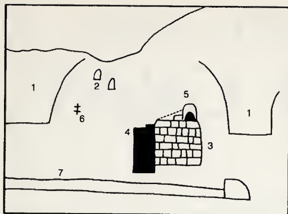
Men disse antagelser er problematiske. For det første er stenpladen hvorpå det siges at Herrens legeme blev vasket og olieret, og som han blev lagt på i graven, af lyserødt marmor. Denne stenart findes ikke i Palæstina og er utvivlsom blevet importeret fra Europa længe efter Kristi død. For det andet er dette sted dateret til år 326 e. Kr., under dronning Helena som var mor til kejser Konstantin. Hun antog at levningerne fra Kristi grav måtte findes under et af de romerske templer, eftersom man mente at romerne havde tildækket de hellige, kristne steder ved at bygge deres egne templer ovenpå. Hun fik derfor nedrevet Venustemplet og undersøgte området hvor man fandt en stor kirkegård.

Da en af gravene fandtes i en klippehule afmærkede hun den som Kristi hellige grav.

Problemet er bare at romerne i det andet århundrede ikke interesserede sig for de kristnes hellige steder. Romerne kæmpede mod jøderne som aldrig ville have betragtet Jesu grav som hellig. Skønt romerne ødelagde Herodes' jødiske tempel betød det ikke nødvendigvis at de gjorde sig ulejlighed med Jesu grav. Selv om Den hellige Gravs kirke er blevet besøgt af mange kristne i over 16 århundreder er der ikke noget egentlig bevis som kan støtte denne påstand.

Som følge deraf har man ind imellem søgt andre passende alternativer, men uden særlig succes. I 1867 blev der dog udgravet en hule ved foden af en lav klippe. Grækeren som ejede grunden havde i sinde at benytte den udhuggede grav som cisterne for et vandforråd. Men da nogle venner fortalte ham at der var arkæologer som var interesseret i at se stedet som det var, begravede han det igen for senere atter at lade det komme til syne.

I mellemtiden tiltrak højen øst for denne grav en række europæiske lær-

Graven i haven i vore dage. Beviser støttes af følgende (1) buerne til en græsk kirke sammen med nicher (2) som kan have holdt loftbjælker. Gravens forside blev nedrevet da graven blev en helligdom, men den er opbygget med sten (3) i vore dage, selv om der er lavet en høj døråbning (4) i stedet for den oprindelige lave døråbing. *Nephesh* (5) er der stadig ligesom der er et anker/kors som symbol (6) Renden (7) til rullestenen er stadig synlig. (Forfatterens diagram, velvilligst udlånt af *Newsletter and Proceedings of the Society for Early Historic Archaeology*).

de, som enten besøgte eller boede i det hellige land. Det forekom dem helt logisk at dette måtte være det Golgata som omtales i Bibelen.

Den britiske general, Charles Gordon, besøgte i 1883 Jerusalem. Han bemærkede også at denne fremtrædende klippe lå blot nogle få hundrede meter udenfor den nordlige mur og i nærheden af Damaskusbyporten, og ved nærmere eftertanke mente han at dette sted godt kunne være det bibelske Golgata. Selv om der i Bibelen ikke står at Kristus blev korsfæstet på en høj (i Joh. 19:17 benævnes Golgata også som „Hovedskalsted"), så er den idé at Golgata var en høj ifølge kristne overleveringer en rodfæstet tanke på grund af den lille klippehøj ved Den hellige Gravs kirke.

Gordon lagde mærke til at klippens forside lignede en hovedskal (som på hebraisk hedder Golgata), og at der var antydninger af øjne, næse og mund i klippen, samt at der i nærheden var en gravhule i klippens vestside — det sted som oprindeligt blev udgravet i 1867 til brug for en cisterne. Han blev ivrig ved udsigten til at dette sted kunne bevares som et mål for pilgrimme. I England påbegyndtes en kampagne for at indsamle penge og få organiseret sammenslutningen Den hellige Grav, som til sidst købte grunden og den udgravede klippehule. I de følgende år blev der foretaget en række arkæologiske undersøgelser, samt undersøgelse af overleveringerne, og disse gav et ret godt bevis til støtte for teorien om at dette sted efter al sandsynlighed måtte være det sted hvor Kristus var lagt til hvile.

Gravhulen som nævnes i Bibelen havde tilhørt Josef af Arimatæa. I årene derefter blev det bevisligt afsløret at gravhulen i haven virkelig var en jødisk grav fra det første århundrede, og at den aldrig var blevet fuldført. Dette er også i overensstemmelse med den bibelske beskrivelse eftersom den lå midt i en have og i nærheden af det antagelige henrettelsessted. (Se Joh. 19:41-42).

BEVISER

Det første man lægger mærke til er at den lille høj som er kendt som „Gordons Calvary" eller Golgata, er den nordligste del af det bjerg som i Bibelen kaldes Morija. Det ligger adskilt fra selve Morijabjerget af en kløft som er dannet af et fordums stenbrud. Eftersom hovedskallens ansigt er på den del af

Haven med Den hellige Grav. (Fotograferet af Don Thorpe)

klippen som er bearbejdet i stenbruddet, er det vigtigt at vide hvornår dette stenbrud var i funktion. Hvis det var efter Kristi tid kunne hovedskallen ikke ses på hans tid og der ville således ikke være nogen grund til at tro at dette sted kunne få navnet Golgata. Der er dog visse antydninger som viser at stenbruddet er fra før Kristi tid.

De første små beviser er overleveringerne. Stenbruddets sydlige klippe ligger lige under det gamle Jerusalems nordlige mur. I denne klippe har (delvis naturen) lavet en stor hule som er blevet større under arbejdet i stenbruddet. Det er i længere tid blevet kaldt „Salomos stenbrud" udfra overleveringen om at det var her Salomo skaffede sig sten til bygning af sit tempel. Det har også været kaldt „Zedekias' grav", efter en overlevering om at kong Zedekias skjulte sig her for Nebukadnezar af Babylon i 587 f. Kr. Hvis nogen af disse historier er sande må stenbruddet og den deraf følgende hovedskalsklippe dateres til før Kristus og hovedskallen kunne således have været synlig på hans tid.

Det største bevis på at stenbruddet har været i funktion før Jesu tid er opdagelsen af en række udhuggede klippegrave som stammer fra israelitternes

tid. Disse klippegrave ligger i stenbruddet vest for hovedskallens ansigt, meget nær ved selve graven i haven.[1] Eftersom disse grave befinder sig på stenbruddets klippe, og kirkegårde almindeligvis blev betragtet som hellige man ikke måtte forstyrre af et stenbrud,[2] kan man derfor med sikkerhed sige at arbejdet i stenbruddet fandt sted før israelitternes tid.

(Hvis, som disse beviser antyder, klipperne ved stenbruddet stod der i Herodes den Stores tid, så er det utænkeligt at Herodes ikke gjorde brug af dem i forsvarsmæssigt øjemed, og byggede sin nordlige bymur ovenpå dem. Der er faktisk nogle herodianske sten mellem klippen og den såkaldte „Herodes port" mod øst, og dele af klippefundamentet viser tegn på at være udhugget så de ligner herodianske sten med deres afrundede kanter).

Umiddelbart vest for den sydlige klippe, der hvor Morijabjerget afsluttes og danner Tyrusdalen (som nu er opfyldt), står endvidere, ifølge Josephus' beretning, Damaskusporten hvor Kathleen Kenyon foretog udgravninger først i 1860'erne. På dette sted findes herodianske stenarbejder sammen med rester af en herodiansk portindgang og tårne.[3] Dette giver beviser på at Golgata — som der står i Bibelen — ikke ligger ret langt udenfor bymurenes nærmeste port. (Se Joh. 19:20). Det lå desuden ved siden af den nordlige hovedvej — et ideelt sted for en offentlig henrettelse, fordi de mange forbipasserende, ifølge Det nye Testamente, spottede Kristus mens han hang på korset. (Se Matt. 27:39).

Den britiske major, Claude R. Conder, lagde særlig mærke til en jødisk overlevering som han fik fortalt i 1874-75 om at højen tidligere blev brugt som henrettelsessted. Ifølge overleveringen siges det også blandt kristne i Jerusalem at det var her både Jeremias og Stefanus blev stenet. Det er lige så sandsynligt at man på Kristi tid kun havde ét henrettelsessted i Jerusalems område. Eftersom et henrettelsessted måtte betragtes som urent må det have været i overensstemmelse med jødisk skik at stene eller henrette folk på det samme sted hver gang. En vigtig ting er at vi har beviser fra det femte århundrede e. Kr.[4] om at Damaskusporten, i det mindste til korsfarernes tid, blev kaldt „Stefanusporten".

Stefanuskirken fra det femte århundrede e. Kr. (i dag genopbygget og med samme navn) ligger i nærheden af Gol-

---

1 Barauth C. Schick beskriver i sin bog *Palestine Exploration Fund Quarterly Statement*, juli 1886, s. 155, disse grave. For et par år siden fortalte en arkæolog der er tilsluttet Albright Institute in Jerusalem (og tillige medlem af the Board of Trustees of the Garden Tomb Association) mig om en jernaldergrav der blev udgravet omkring 1922 ved siden af klippens forside under den gamle bys nordlige mur, hvorved man kan konkludere at stenbruddet fungerede før gravens tid. Jeg har dog ikke været i stand til at indhente oplysninger om denne udgravning.

2 Forbudet mod at vanhellige gravene er naturligvis til tider blevet ignoreret under fjendtlige angreb. F. eks. vanhelligede babylonierne de helliges grave, hvilket man ved både fra Jeremias og ud fra arkæologiske beviser.

3 Der debatteres stadig en hel del om hvorvidt de herodianske kunstværker omkring Damaskusporten kan dateres fra Herodes den Stores tid eller fra Herodes Aggrippa den andens tid. Kenyon mener porten er fra den sidstes tid, mens et stort antal andre lærde daterer den til før Kristus, idet de henviser til Agrippas mur der ligger langt nordligere (den tredie mur som nævnt af Josephus). Skønt spørgsmålet er nok så vigtigt er der ikke plads til at omtale det her.

4 Luciana, en kristen pilgrim som skrev i år 415 e. Kr., har bemærket at Jerusalems nordlige port blev kaldt „St. Stefanusporten".

gata, på toppen af klippen, umiddelbart nord for selve haven med den hellige grav. Opdagelsen af dette sted i 1882[5] giver yderligere et bevis som kan støtte den første overlevering der siger at Stefanus blev stenet til døde her. Det er temmelig sandsynligt at Jesus blev henrettet på det samme sted.

Henrettelsesstedet, ved siden af haven med Den hellige Grav, afslører bevis på at det virkelig må være en have fra fordums tid — ikke en blomsterhave — men en frugthave. I 1924 blev der opdaget en vinperse som kan ses på stedet i vore dage sammen med tre cisterner, af hvilke den ene kan rumme 757.000 l vand. Cementrester rundt om gravhulen og i umiddelbar nærhed af den store cisterne er blevet bedømt til at stamme fra romertiden, skønt cementen på selve cisternen senere er blevet repareret, i det græske kejserdømmes tid, og dekoreret med et kors — i sig selv et bevis på de første kristnes ærefrygt.

BESKRIVELSE AF GRAVHULEN

Gravhulens indretning passer netop til hvordan en rig jøde ville bygge en sådan i det første århundrede e. Kr. Der er adskillige kendte arkæologer som har undersøgt den og erklæret at den er jødisk og stammer fra Herodes' tid.[6] Ligesom andre jødiske gravhuler i Jerusalem fra den samme periode vender den imod tempelbjerget. Den ligner dem også i form — der er et ydre „græderum" til besøgende, samt et indre rum med begravelsesnicher til de døde.

Gravhulen der solidt er udhugget i klippen passer til den bibelske beskrivelse af „en klippegrav, hvor endnu aldrig nogen havde ligget" (Luk 23:53). Der er en *nephesh* („sjæl") eller et lille vindue udhugget foran, øverst til højre, og gennem dette kunne den afdødes ånd, ifølge jødisk tradition, gå bort efter tre dage i graven.

Man kommer ind i græderummet til venstre, hvorfra det lige er muligt at slippe ind i begravelsesrummet. Her fandt man tre begravelsesnicher hvoraf kun den ene var færdig fra håndværkernes side, og dette antyder at det kunne have været en ny grav da Jesus blev begravet i den, således som der står i Bibelen. Denne ene niche befinder sig i det nordøstlige hjørne og kan ses fra døren. Den opfylder derfor kravet om at være det sted hvor Jesus blev begravet, for både Johannes og Maria Magdalene kunne se stedet da de stod udenfor graven og kiggede gennem døren. Maria Magdalene, der kom til graven påskemorgen, var i stand til at kigge ind og se englene som sad der hvor Jesu legeme havde ligget. (Se Joh. 20:5, 11-12).

En nærmere undersøgelse af begravelsesnichen viser at pladsen ved hovedgærdet mod øst er gjort større ved at mejsle noget af klippen. Dette er formodentlig gjort fordi den der blev begravet her har været højere end den som nichen var bygget til. Dette bevis på en „lånt grav" i hvilken Jesus blev begravet, passer til at det kunne være Josef af Arimatæas grav.

---

5 Bemærk at „St. Stefanusporten" og „St. Stefanuskirken" øst for den gamle by ikke fik deres navn og kendemærke efter Stefanus før mellem det attende og nittende århundrede.

6 Bl.a. Kathleen Kenyon, Sir Charles Marston, Sir Flinders Petrie med flere.

Golgata „Hovedskalstedet".

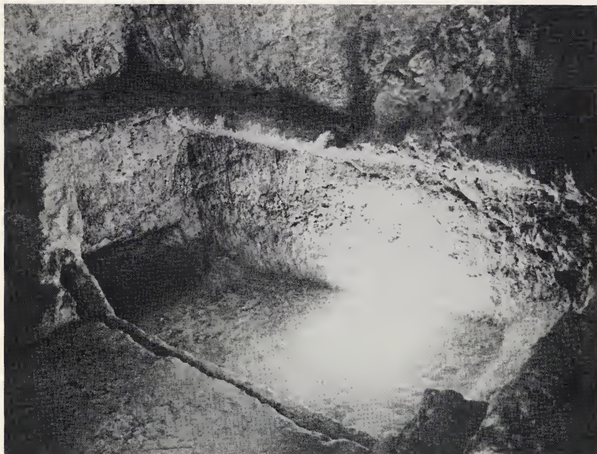
Foran graven er der en rende som kan være beregnet til at rulle en sten hen foran døren. (Se Mark. 16:3-4 og Matt. 28:2). Man ved, at der blev brugt sådanne sten til at rulle for indgangen til gravhuler, fra andre jødiske grave på Jesu tid i Jerusalems område.

Der har været nogen uenighed om mærkerne efter en mejsel i renden ved graven i haven oprindeligt skulle være fra korsfarernes tid, idet det antydes at den måske har været brugt til fodring af dyr og ikke som hjælp til at rulle en sten hen foran gravens indgang.

Renden har ikke desto mindre samme bredde som rullestenen foran den såkaldte kongegrav, en anden jødisk grav fra Jesu tid. Endvidere er rendens lave kanter ca. 15-20 cm højere end de er ved renderne foran graven. Hvis renderne var lavet bagefter måtte de være mejslet ud i klippegrunden, hvilket ikke er tilfældet. Hvis udmejslingen er foretaget på korsfarernes tid er det mere sandsynligt at man har uddybet renden frem for at lave den.

Folk der besøger graven i haven bliver ofte overrasket over hvor høj dørindgangen som fører ind til graven er. En sådan åbning kræver en meget stor sten for at kunne lukkes helt — den er større end nogen af dem der er i de hidtil kendte grave fra den tid. En undersøgelse af udmejslingen i venstre side af døråbningen (den eneste side som er intakt) afslører dog at den oprindeligt ikke var nær så høj — kun omkring en trediedel af det den er nu. På den øverste

Fotograferet af Eldon K. Linschoten

Graven set indefra. Det kan have været her at den korsfæstede Jesu legeme lå.

del af døråbningen ses beviser på usleben udmejsling, foretaget ved at der senere er fjernet sten for at gøre indgangen højere. Bredden er som den oprindelig var, hvilket kan bevises af det faktum at dens side endnu til dels er mærket nederst til højre.[7] Skriften beretter at Maria Magdalene og disciplene så ind i graven. (Se Joh. 20:5-11). Når de stod således kunne de se det sted hvor Jesus lå, hvilket igen antyder at begravelsesnichen lå i det nordøstlige hjørne. Det har formodentlig været lyset fra det lille vindue (nephesh) der gjorde at de kunne se ind i gravhulen, eftersom der ellers ville have været helt mørkt. Grunden til at gravhulen i haven mangler både dør og frontmur (den sidste mur er nu bygget op igen) kan formodentlig spores til opførelsen af en græsk kirke fra det fjerde århundrede der på stedet. Beviserne på at denne kirke har været der ses af mosaikdekorationer som er fundet på stedet (rester fra en gulvbelægning), såvel som på buerne og hullerne til loftbjælkerne som man kan se over gravens indgang.

---

7 Nogle påstår — og måske med rette — at der er indhugget fatninger i klippen ved indgangsdøren og at de har været beregnet til hængsler på en trædør. De kan imidlertid nemt være tilføjet efter at døråbningen er gjort højere. Og eftersom vi kender stendøre fra jødiske grave fra det andet til det femte århundrede e. Kr. er der ingen grund til at antage at der har været en dør af træ. I dag har the Garden Tomb Association i Jerusalem udstillet eksempler på både stendøre og rullesten som er fundet i andre grave i byen.

Nogle lange furer som ses i det forsænkede gulv foran graven kan have været beregnet til en lav skærm, som er typisk i græske kirker. Skærmen kunne adskille forsamlingsrummet fra det område hvor præsterne virkede, idet graven retsmæssigt kunne have tjent som en helligdom indenfor den tresidede opsætning (gravens frontmur var revet ned).

Den aflange fordybning i det forsænkede gulv til venstre for gravens indgang har formodentlig været beregnet til et skrin — en kasse med knogler eller andre jordiske rester fra en tidligere hellig. Dette var almindeligt i græske kirker.

Graven er invendigt prydet med græske kors og de to mest detaljerede der er malet på muren er falmet efter gravens opdagelse. Der er stadig andre — både malede og udhuggede — som f. eks. et stort kors der er aftryg af i cementen i den store cisterne.

Der er udhugget endnu et kors uden på gravhulens mur til venstre og lige op over dørkarmen. Nærmere undersøgelser har vist at det oprindeligt var et anker som senere er gjort større og ændret til et kors. Ankeret var sammen med fisken de første kristnes symbol og kan være en antydning af ærefrygt for gravstedet i det første århundrede.

DET MEST SANDSYNLIGE STED

På højsletten over den lave klippe, hvori gravhulen er udhugget, står St. Stefanus' kirke midt i ruinerne af tidligere opførelser. En kirkegård fra grækertiden ligger næsten umiddelbart over selve graven i haven, og hører med til de arkæologiske fund på stedet. To af inskriptionerne giver deres bevis på at graven helt autentisk må være Kristi grav. På den ene står: „Begravet i Herrens nærhed" — formodentlig en henvisning til at det ligger i nærheden af Jesu grav. På den anden står der: „Onesimus, diakon i Vidnerne til opstandelsens Kirke". Findes der noget bedre sted for en kirke der kalder sig for Vidnerne til Opstandelsen, end det sted hvor denne forunderlige begivenhed fandt sted? Denne inskription har formodentlig været navnet på den græske kirke som stod foran gravens indgang.

Hvor tilfældige nogle af de beviser end kan være, så er én ting sikker med hensyn til graven i haven: Den passer til alle de kendetegn som gives for den grav hvori Jesus blev begravet, i henhold til både arkæologiske og skriftmæssige synspunkter. Sidste dages hellige har yderligere indsigt i helligheden af graven i haven. Præsident Harold B. Lee udlægger de følelser og indtryk han fik under sit besøg i det hellige land og har lagt særlig vægt på dette steds betydning. „Der var noget som synes at gøre indtryk på os som vi stod der," sagde han, „at det var det helligste sted af alle, og i tankerne var vi vidner til den dramatiske begivenhed som fandt sted her." (Se „Jeg gik i dag hvor Jesus gik" i denne udgave af Den danske Stjerne).

Det er meget tænkeligt at denne grav i haven er den mest sandsynlige Jesu Kristi grav, eftersom den passer bedst til de beskrivelser vi har. ☐

John A. Tvedtnes underviser på aftenskolen ved Brigham Young universitetscenter i Salt Lake City samtidig med at han arbejder på sin doktorgrad. Han er søndagsskolelærer i sit ward, Kearns i Utah.

